

140 / 3
195.6

ქართული
გერმანიის

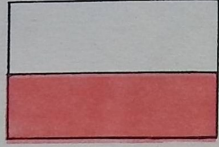
ქ. რ. თ. ნ. ე. გ. რ.

№ 5
მაისი
1956

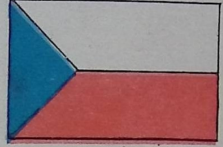
პიონერებს აინტერესებთ თუ როგორია ჩინეთის, ჩეხოსლოვაკიის, კორეის, ვიეტნამის და სხვა დემოკრატიული ქვეყნების სახელმწიფო აღმშენებელი. გბეჭდავთ ამ აღმშენებლის გამოსახულებებს.

ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკის აღამი

პოლონეთის სახალხო რესპუბლიკის აღამი

ჩეხოსლოვაკიის რესპუბლიკის აღამი

გერმანიის დემოკრატიული რესპუბლიკის აღამი

უნგრეთის სახალხო რესპუბლიკის აღამი

რუმინეთის სახალხო რესპუბლიკის აღამი

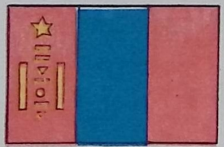
ბულგარეთის სახალხო რესპუბლიკის აღამი

ალბანეთის სახალხო რესპუბლიკის აღამი

კორეის სახალხო-დემოკრატიული რესპუბლიკის აღამი

მონღოლეთის სახალხო რესპუბლიკის აღამი

ვიეტნამის დემოკრატიული რესპუბლიკის აღამი

კ ა ვ კ ა ვ კ ა პ რ ა ვ დ ა

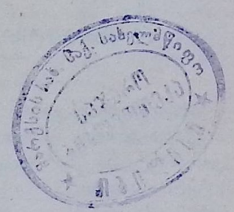
№ 5

მაისი, 1956 წ.

ფილიწალი XXX

საქართველოს ალკა ცენტრალური კომიტეტის
შრომელთა შორის საბავშვო ჟურნალი

6943

საბჭოთა არმია—ხალხის არმია!

გენერალ-მაიორი გ. ხუბულაძე

გამარჯვების პარადზე კრემლთან, 1945 წლის 24 ივნისს.

დიდი პატრიოტული აღმავლობით შეხვდნენ საბჭოთა არმიის მებრძოლები საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის XX ყრილობას. მთელ საბჭოთა ხალხთან ერთად ისინი მხურვალედ იწონებენ ყრილობის გადაწყვეტილებებს.

ყრილობამ აღნიშნა, რომ საჭიროა კიდევ მეტად გავაძლიეროთ საბჭოთა ხალხის მშვიდობიანი შრომისა და სოციალისტური სამშობლოს უშიშროების დამცველი, დიდებით მოსილი საბჭოთა შეიარაღებული ძალები.

საბჭოთა მთავრობა და კომუნისტური პარტია ყოველთვის დიდ მზრუნველობას იჩენდნენ საბჭოთა არმიისადმი: ყოველმხრივ აძლიერებდნენ მას, აიარაღებდნენ პირველხარისხიანი საბრძოლო ტექნიკით და საბჭოთა მეომარებს სასშობლოსადმი, ხალხისადმი ერთგულების სულისკვეთებით ზრდიდნენ.

მთელი თავისი არსებობის მანძილზე საბჭოთა არმია სახელოვნად ამართლებდა და ამართლებს ჩვენი ხალხის ნდობას. როგორც გამათავსუფლებელმა არმიამ, მან მსოფლიოს მშრომელთა სიყვარული მოიპოვა.

1917 წელს რუსეთის მუშებმა და გლეხებმა კომუნისტური პარტიის ხელმძღვანელობით დაამხეს კაპიტალისტთა და მემამულეთა ძალაუფლება და თავიანთ ქვეყანაში საბჭოთა წყობილება — მუშურ-გლეხური ხელისუფლება დაამყარეს. იმ ხანად საბჭოთა რუსეთი ერთადერთი სახელმწიფო იყო მთელ მსოფლიოში, სადაც მიწა, ფაბრიკა და ქარხანა ხალხის საკუთრებად იქცა.

კომუნისტური პარტიისა და საბჭოთა სახელმწიფოს დამაარსებელი ვ. ი. ლენინი მიუთითებდა, რომ კაპიტალისტური ქვეყნები ვერ შეურიგდებოდნენ მუშებისა და გლეხების სახელმწიფოს არსებობას, შეიარაღებული ძალების საშუალებით მოინდომებდნენ საბჭოთა წყობილების დამხობას და ისევ კაპიტალისტური ხელისუფლების აღდგენას შეეცდებოდნენ. ამიტომ აუცილებელია, ამბობდა ვ. ი. ლენინი, შეიქმნას მუშურ-გლეხური შეიარაღებული ძალები, რომლებიც შესძლებენ თავის სამშობლოსა და რევოლუციის მონაპოვარს დაცვას.

1918 წლის 28 იანვარს ლენინმა ხელი მოაწერა დადგენილებას მუშურ-გლეხური წითელი არმიის შექმნის შესახებ. საბჭოთა არმიის რიგებში მრავალი მუშა და გლეხი შევიდა, რათა მკერდით დაცვათ დიდი ოქტომბრის მონაპოვარი.

ისტორიის შემდგომმა მსვლელობამ საეხებით დადასტურა ლენინის გენიალური წინასწარმეტყველება. 1918 წლის თებერვალში ახალგაზრდა საბჭოთა ქვეყანას თავს დაესხა იმპერიალისტური გერმანია. ჩვენი არმია გმირულად ებრძოდა მტერს: 23 თებერვალს პსკოვთან და ნარვისთან მან გაანადგურა კბილებამდე შეიარაღებული, რჩეული გერმანული დივიზიები. ჩვენი ახალგაზრდა არმიის ეს პირველი საბრძოლო ნათლობის დღე საბჭოთა არმიის დაბადების დღედ გადაიქცა. მას შემდეგ ყოველწლიურად, 23 თებერვალს, ჩვენი ხალხი საბჭოთა არმიისა და საზღვაო ფლოტის დღეს ზეიმობს.

მაგრამ იმპერიალისტები არ მშვიდდებოდნენ. 1918 წლის ზაფხულში ჩვენს სამშობლოს ამერიკის შეერთებული შტატების, ინგლისის, საფრანგეთის და იაპონიის იმპერიალისტები დაესხნენ თავს. კომუნისტური პარტიის მიწოდებით საბჭოთა ხალხი სამშობლოს დასაცავად აღსდგა. დაიწყო სამოქალაქო ომი უცხოელ ინტერვენტთა და შინა კონტრრევოლუციის წინააღმდეგ. საბჭოთა არმიის მეომრები და მეთაურები გამებედობისა და სიამაღის განსაცვიფრებელ მაგალითებს უჩვენებდნენ. სამარადისო დიდებით შემოსეს თავიანთი სახელები ლეგენდარულმა გმირებმა და მხედართმთავრებმა: ვოროშილოვმა, ბუდიონიმ ნაპაევმა, ფრუნზემ, შორისმა, პარხომენკომ, ლანოვ, კოტოცკიმ და სხვებმა. საბჭოთა არმიის ამ გმირულ ბრძოლას ინტერვენტების წინააღმდეგ ხელმძღვანელობდა და წარმართავდა საბჭოთა სახელმწიფოს შემქმნელი დიდი ლენინი.

დიდი ღვაწლი მიუძღვის საბჭოთა არმიის ქართველი ხალხის წინაშე. 1921 წელს საბჭოთა არმიის ნაწილები დანაშაულებით საქართველოს მუშებზე და გლეხებზე განთავისუფლდნენ მენშევიკების ბატონობისაგან და საქართველოში საბჭოთა წყობილება დაამყარეს.

სამოქალაქო ომის ძლევამოსილად დამთავრების შემდეგ, ხელმძღვანელობდა რა ლენინის მითითებით, პარტია და საბჭოთა მთავრობამ გაატარა მთელი რიგი ღონისძიებები, რომლებმაც კიდევ უფრო გაზარდეს საბჭოთა არმიის ბრძოლისუნარიანობა.

მომე ინდუსტრიის უპირატესი განვითარების თანმიმდევრულად გატარებულმა ლენინურმა პოლიტიკამ საშუალება მოგვცა პირველხარისხოვანი სამხედრო ტექნიკით შეგვეიარაღებინა საბჭოთა არმია.

სოციალისტური მშენებლობის მშვიდობიან

წლებში კომუნისტურმა პარტიამ, ლენინის დერძის შესაბამისად, საბჭოთა არმია ახალი ტიპის თვითმფრინავებით, ტანკებით, არტილერიითა და სხვა საბრძოლო იარაღით აღჭურვა.

იზრდებოდნენ ჩვენი სამხედრო კადრები, იმორღებდნენ სამხედრო ოსტატობას ჯარისკაცები, სერჟანტები და ოფიცრები.

სოციალიზმის გამარჯვებამ ჩვენს ქვეყანაში კიდევ უფრო განამტკიცა ხალხთა მეგობრობა და მათი მორალურ-პოლიტიკური ერთიანობა.

გერმანელ ფაშისტ დამპყრობთა წინააღმდეგ სამამულო ომის განანთიშულ ბრძოლებში საბჭოთა არმიამ კომუნისტური პარტიის ხელმძღვანელობით უდიდეს გამარჯვებებს მიაღწია და უქცნობი დიდებით შემოსა თავისი საბრძოლო ალმები. მოპოებულ იქნა მსოფლიო ისტორიული გამარჯვება კაცობრიობის უბოროტეს მტრებზე—გერმანელ და იაპონელ ფაშისტ იმპერიალისტებზე. საბჭოთა არმიამ ამ ომში სახელოვნად დაიცვა ჩვენი ქვეყნის დამოუკიდებლობა და თავისუფლება, მონობის ფაშისტურ უღელს გადაარჩინა ევროპისა და აზიის ხალხები.

სამამულო ომის ფრონტებზე ერთნაირი თავგანწირვით იბრძოდნენ ჩვენი დიდი სამშობლოს ყველა ხალხის წარმომადგენლები: არუსები, უკრაინელები, სომხები, ყაზახები, ქართველები, უზბეკები და სხვანი.

საბჭოთა არმიის რიგებში სამსახურს გადიან ყველა საბჭოთა ერის წარმომადგენლები. იგი ჩვენი ხალხების მსგავსად ურღვევი მეგობრობისა და ძმობის სულისკვეთებით ცოცხლობს, ჩვენი არმია და ხალხი ერთ მთლიან ოჯახს წარმოადგენს.

საბჭოთა ხალხი კანონიერად ამაყოფს თავისი შეიარაღებული ძალებით.

ჩვენი კონსტიტუციაში სწერია, რომ სამშობლოს დაცვა საბჭოთა მეომრის წმიდათა-წმიდა მოვალეობაა, არმიის სამსახური კი ყველა საბჭოთა მოქალაქის საპატიო ვალდებულებაა.

საბჭოთა არმია ხალხის შობილია და იგი მშრომელი ხალხის ინტერესებისა და ოქტომბრის დიდი მონაბოვრის დამცველია. ამიტომ, რომ იგი ხალხის დიდი სიყვარულით სარგებლობს.

სულ სხვა სურათია კაპიტალისტურ ქვეყნებში. იქ არმია მასების რევოლუციური მოძრაობის, კოლონიურ და დამოკიდებულ ხალხთა გამათავისუფლებელი მოძრაობის წინააღმდეგაა მიმართული და უცხო ქვეყნების დაპყრობისა და დამონების იარაღია. ამიტომ, იქ ხალხს არ უყვარს

არმია, არმიასა და ხალხს შორის გადაულახავი უფსკრულია.

ამერიკის შეერთებული შტატების და სხვა კაპიტალისტური ქვეყნების იმპერიალისტები ცდილობენ შეაკოწიწონ აგრესიული კავშირები, წააქეზონ მსოფლიოს ხალხები ერთმანეთისა და უპირველეს ყოვლისა საბჭოთა კავშირის და დემოკრატიული ქვეყნების წინააღმდეგ საომრად, მაგრამ საბჭოთა ხალხს შეუძლია დამშვიდებით იშრომოს მეექვსე ხუთწლიანი გეგმის შესასრულებლად. მას საიმედო დამცველი ჰყავს.

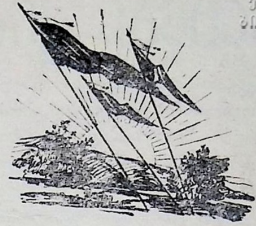
საბჭოთა არმიის მეგრძოლები განუწყვეტლივ იმაღლებენ თავიანთ სამხედრო და პოლიტიკურ ცოდნას, ეუფლებიან რთულ სამხედრო ტექნიკას.

გახდეს საბჭოთა არმიის მეგრძოლი — დიდი პატივია საბჭოთა ახალგაზრდისათვის. ამიტომ შემთხვევითი არ არის, რომ ბევრმა საშუალო სკოლადამთავრებულმა გადაწყვიტა სამხედრო სამსახურში შესულიყო, დაამთავრა სამხედრო სასწავლებელი და საბჭოთა არმიის ოფიცერი გახდა. მათ შორის ბევრი თბილისიდან და საქართველოს სხვა ქალაქებიდანაც არის. ისინი კარგად ასრულებენ თავიანთ მოვალეობას და ახლა თვითონ ზრდიან ახალგაზრდა საბჭოთა მეგრძოლებს.

ბევრი თქვენგანი თავის დროზე სამხედრო სამსახურს გაივლის, ბევრი კი ალბათ საბჭოთა არმიის ოფიცერიც გახდება. არმიაში სამსახური რომ გაგიადვილდეთ, აუცილებელია სკოლაში კარგად ისწავლოთ, დაეუფლოთ რუსულ ენას, საფუძვლიანად შეითვისოთ მეცნიერებათა საფუძვლები. გასოვდეთ, რომ ჩვენს არმიას არ უყვარს ზარმაცი და უცოდინარი. ბევრი ივარჯიშეთ, გამოაწრთეთ თქვენი ორგანიზმი, რადგან ჯანმრთელობა ყოველგვარ საქმიანობაში წარმატების საწინდარია.

საბჭოთა კავშირის შეიარაღებული ძალები მშვიდობის სადარაჯოზე დგანან. პარტიის ძახილზე, ხალხის ძახილზე ისინი ყოველ წუთს მზად არიან აღსდგნენ სოციალისტურ სამშობლოს დასაცავად.

ბრძოლებში გამობრძმედილი სახელოვანი საბჭოთა არმია ჩვენი ხალხის მშვიდობიანი შრომის გუშავია, ჩვენი ხალხის იმედი და სიამაყეა, მშვიდობისა და თავისუფლების ბურჯია მთელს მსოფლიოში.

ს ა მ ა ი ს ო

ბელში ყვავილებით გვესტუმრა მაისი, მდიდარი სიცოცხლით, მზითა და ღვინით, და ასე ხალხისათმ ამიტომ გაისმის დროშების შრიალში სიმღერა ჩვენი.

დიდი ქალაქები თუ სევანთა კოშკები საპირველობისოდ მორთული დგანან და ყყაჩოების პაწია დროშებით შარავზას მიაცვება მღელვარე ყანა.

გაზაფხულს ჯანღონე სიცოცხლით ეცხება, უქმესაც არ უქმობს ფურტარი გაბრჯე. ეა ეალერსება, მზე ეალერსება მზისკენ თვალმიპყრობილ გულლია ფანჯრებს.

ბელში ყვავილებით გვესტუმრა მაისი, მდიდარი სიცოცხლით, მზითა და ღვინით, და ასე ხმატკილოად ამიტომ გაისმის დროშების ფრიალში სიმღერა ჩვენი.

გ ა კ ა ი მ ე ნ ა კ ი

პედაგოგიკური მუშაობა

თურმე ზოგიერთ ხუთოსან მოწაფესაც სჭირდება გამოსწორება. არა, დისციპლინას როდღა არაღვეს, მასწავლებლებს როდღა აჯაერებს, ან ქუჩაში უწესოდ როდღა იქცევა, მაგრამ მაინც სჭირდება გამოსწორება!

ჩვენს მეექვსე „ბ“ კლასში ექვსი ხუთოსანი გვყავს. მასწავლებლებმა კი განსაკუთრებით ანდრო ამოაჩიეს. შარშან ზაფხულში არტეკშიც ას გავზავნეს, „ნორჩ ლენინელშიც“ მასზე დაწერეს. კაცმა რომ თქვას, მართლაც ღირსი იყო ყველაფერი ამისა; ჩვენც, ამხანაგები, კარგად ვეძვეოდით, პატებს ვცემდით და ვფასებდით, მაგრამ რა გამოვიდა?!

მე, პირადად, ძლიერ მივირდა მათემატიკური ამოცანების ამოხსნა. როცა მასწავლებელი ამოცანას მოგვცემდა, იმ დღეს შინ არაიქნის ვასვენებდი. ის კი არა, მეზობლებთანაც გავბრდი, ეგებ ვინმე დამეხმაროს-მეთქი. ჩემი უფროსი ძმა, თამაზი, უნივერსიტეტში ფილოლოგიურ ფაკულტეტზე სწავლობს. არც მას ვასვენებდი.

— საშუალო დაგმოთავრებია, უმაღლესში ხარ და მეექვსე კლასის ამოცანა ვერ ამოგიხსნია! — წყნით ვუთხრებოდი, როცა დიდი ხნის წყალების შემდეგ ამოცანის სწორ პასუხს მაინც ვერ მიიღებდა ხოლმე.

— დამეფიცა, ჯემალ... აი, ნახე, შენც რამდენი რამ დაგეფიცა.

— მამ რატომ ვსწავლობ, თუ დამეფიცა და აღარ გამოიღებება?

— როგორ არ გამოიღებება... მაგრამ ეს ყველაფერი, რასაც შენ სწავლობ, დიდი ცოდნის სათავე... ამის სწავლა აუცილებელია... მოდი, ახლა შენ სცადე, ეგებ გამოგივიდეს.

ვზივარ, ჩვეულებრივ. განა მეზარება, ან არ მინდა. ძალიანაც მონდომებული ვარ, მაგრამ არ გამომიდის და რა გქნა!

„ოჰ, ანდროს ტენი მქონდეს!“ — რამდენჯერ მინატრია ასე. რაც უფრო მეტს ვწვლობდი ამოცანის ამოხსნაზე, რაც უფრო მეტს ვწვლობდნენ ჩემგანთ აწრიალებული ჩემიანები, მეგრე მეზობლებიც — ჩემს თვალში უფრო მეტად იზრდებოდა ანდრო, რომელსაც არც თვალის ღვრა სჭირდებოდა საათო პასუხის მისაღებად, არც ერთი და ორი საათი.

მათემატიკის გაკვეთილზე, როცა მასწავლებელი ამოცანას მოგვცემდა, რაც გინდ ძნელი არ უნდა კოფიციო, ანდრო რამდენიმე წუთში ხსნიდა. სხვა ხუთოსნებიც მალე იყვანდნენ, მაგრამ, როცა ისინი პასუხს წერდნენ თავიანთ რეულებებში, ანდრო უკვე დაფასთან იდგა გაღიმებული, კმაყოფილი და მოზივარე. მასწავლებელიც მას შესცინოდა.

ჰოდა, ანდროზე ლაპარაკობდნენ კლასში, სკოლაში, ქალაქში...

მომავლად: შარშან მერვე კლასში ასევე გამოიჩინოდა კარლო ძიძიგური. გამოვიდოდა და მოწაფეებში ტრამპახით იტყუოდა ხოლმე: როგორც არ უნდა ვუპასუხო მასწავლებელს, ხუთიანს მაინც დამეფიცოს.

მოუკლო და მოუკლო სწავლას. ჯერ რამდენიმე ოთხიანი მიიღო, მეგრე სამიანებიც, და კარლო ძიძიგური გაწუწულ ბელურასავით მოიბუზა.

ასე აუვარდა თავში ქება და ასე ჩამოვარდა სამეგრე სანაქებო მოწაფე...

მაგრამ ანდროზე ქებას ასე როდღი უმოქმედნია! რაც უფრო აქებდნენ, უფრო და უფრო ბეჯითობდა. ნაკითხი ბიჭი იყო და კლასში ყველაზე მეტი იცოდა.

— ოჰ, ოღონდ ამ მათემატიკას არ გვასწავლიდნენ და!— ვინ იცის მერამდენედ ვიმეორებდი ჩემთვის. მარტო ამ საგანში მქონდა სამიანი. ვერა დავერ გამოვასწორებ.

ერთხელ, ვეწვალე, ვეწვალე და ვერ გამოვიყვანე ის ჯანდაბური ამოცანა. გადავწყურე, ვადმოვწყურე, დავეჯღაბნე, გადავათეთრე... მაინც ვერ ამოვხსენი. თამაზმაც ვერა გაიგო—რა. ისევ ძია მიტოსთან ავირბინე, ჩვენი სახლის მესამე სართულზე. ახედ-დახედა ამოცანას. კარგა ხანს ჩუმად იყო. ქალაღზე ციფრებს წერდა, ულიდა და ისევ წერდა. მერე ყველაფერს ერთიანად დიდი ჯვარი გადაუსვა, სათვალეს ზემოდან გადმოიხედა და მითხრა:

— სწორი არ არის, ბიძიკო.

— რა არ არის სწორი, ძია ბიტო?!

— რა და ამოცანა. სწორად არ არის შედგენილი. რანაირად მოუვიდათ, მეექვსე კლასის პროგრამაში როგორ შეიტანეს, გასაოცარია!

მეთხე სართულზე ძველი ნოქარი ცხოვრობდა. იმან ფანქარსაც არ მოჰკიდა ხელი, პირდაპირ მითხრა: ამას მათემატიკის დოქტორიც კი ვერ ამოხსნისო.

მეორე დღეს კი ყველა ხუთოსანს ამოხსნილი ჰქონდა ამოცანა. როცა დაფაზე ახსნეს, მაშინ გავიგე მთელი საიდუმლო და ვინანე, უზომოდ ვინანე, რატომ არ ვიცოდი, რომ ასე იყო. მეც ხომ ამოვხსნიდი-მეთქი.

სალამოს ჯერ ძია მიტოსთან მივედი, რვეული გადავუსვალე და ამოხსნილი ვანახე ის ამოცანა, რომელიც მან გუშინ ხაზები გადაუსვა.

— ჰო!— თქვა მოკლედ და პირი დალო.

მერე ნოქარ ამბროსისთანაც ავირბინე.

— მიხარია, მიხარია, რომ ასეთი ჭკვიანი და კარგი თაობა იზრდება. ჩვენზე დიდ საქმეს გააკეთებთ. — ლოზუნგით თქვა მან.

ერთხელ გავიფიქრე: რა იქნება. — მივიღე ხოლმე ანდროსთან, მასთან ერთად ვივეცადინო მათემატიკაში. როცა ის საშინაო დავალებას დაამზადებს, მეც მასთან ვიქნები, ვუყურებ, მოვისმენ, მერე მეც რამეს მოვახერხებ. აბა რა ვქნა.

და აი, ერთხელ, გადავწყვიტე წაესულიყავი ანდროსთან და დახმარება მეთხოვა. მეოთხე მეოთხედი თავდებოდა, ახლა უფრო მეტად მჭირდებოდა დახმარება, რომ გამოცდაზე რიგიანად გავესულიყავი.

ანდრო მოშორებით ცხოვრობდა.

სალამო ხანი იყო. ეს დრო იმისათვის შევარჩიე, რომ მაშინ, როგორც ვიცოდი, ანდროს უკვე მზად

ქონდა ხოლმე ვაკვეთილები. თავისუფალი იქნებოდა და უფრო გულდაგულ ჩამიჯღებოდა.

დიდ ეზოში თავი მოყარათ გოგარბიქს და თამაშით ერთობოდნენ. მე თვლი ვადავავლე იქ მიგროვოლ ბავშვებს — ანდროც მათ შორის ხომ არ არის-მეთქი. მაგრამ იქ არ იყო. ვითუ არც სახლშია! იქნებ ტყუილად მომიხდა მოსვლა? ყოველ შემთხვევისათვის, მაინც ავედი მეორე სართულზე და ელექტროზარი დავრეკე. გამოიხედა ანდროს ღეღამ და ოთახში შემიყვანა, მერე მეორე ოთახზე მიმიითა და მითხრა:

— ანდრო იქა და წიგნს კითხულობს.

გამიკვირდა: ეზოში ერთი ამბავია, გახურებული თამაშია, ანდრო კი შინ გამოეკეტოდა.

მეორე ოთახში, საყერ მაგიდასთან იჯდა ანდრო და წიგნს კითხულობდა. მე სხვა დროსაც ვყოფილვარ მასთან. საერთოდ კი ძალიან იშვიათად მივიდიოდი.

მან თავი აიღო და მითხრა:

— დაჯექი, ჯემალ... იცი რა კარგ ადგილზე ვარ! ცოტა ხანს თუ მაცლი, კარგი იქნება...

სკამზე ჩამოვჯექი და მაგიდაზე დადებულ სქელ წიგნს დავუწყე ფურცვლა. მართალი გითხრათ, არ მესიამოვნა ანდროს ასეთი დახვედრა. რა დროს წიგნის კითხვა იყო!

წიგნის ფურცვლაში ვარ და, ანდროს კიდევ ორი ამხანაგი ესტუმრა, ჩვენი კლასელი ხუთოსნები — ფარნა და თენგიზი.

მაშინ კი დახურო წიგნი ანდრომ.

— შენი ჭირიმი, ანდრო, ეგებ აგვიხსნა ეს ამოცანა... თავი ვიმტვრიეთ და ვერა და ვერ მივიღეთ პასუხი, — შიშართა თენგიზმა.

— საშინაო დავალება ჯერ მეც არ მომიმზადებია, — უთხრა ანდრომ ბიჭებს.

— ამოცანა არ გამოგიყვანია და წიგნს კითხულობ!

— ჰო, ცოტა უნდა დავისვენო და მერე გამოვიყვან...

— მოდი, ახლა დავჯდეთ და ერთად ამოვხსნათ, — ურჩია ფარნამ.

— არა, ახლა მაგის გული არა მაქვს, — იუარა ანდრომ, მერე დაუმატა:

— ბევრი ვიწვალე და არ გამოიღის...

ამას არც მე და არც ამხანაგები არ მოველოდით მისგან. თენგიზმა და ფარნამ უსიტყვოდ გადახედეს ერთმანთს.

— ხუთოსნები არა ხართ? ამოხსენით! — რაღაც ნიშნისმოგებით თქვა ანდრომ.

აბა მე რაღა მეტყობოდა! გავტვრუნე. რადგან თენგიზს და ფარნას უარს უთხრა, არც მე გამიმხელია.

რომ იკვებ ამბავი მაწუხებდა, რაც ჩემს ამხანაგებს. თენგიზსა და ფარნას უკან გაყვები, ქუჩაში გამოვედი. ცოტა ხანს შევდგეით.

— არაფერი მესმის, — თქვა განცვიფრებულად ფარნამ, — რა იქნებოდა, რომ ჩვენთან ერთად გამოვეყვანა ამოცანა! ნუთუ მართლა თვითონაც იწვალა და არ გამოუვიდა?!

— რა ვიცი. შეიძლება ასეც იყოს. წავიდეთ. ჩვენ კიდევ გვცადოთ.

— წამო ჯეშალ, გავათენოთ და მაინც გამოვიყვანოთ.

მე მათ გამოვუტყდი რისთვისაც ვიყავი ანდროსთან მისული. სიამოვნებით გაყვევი ამხანაგებს. თუ სწორ პასუხს ვერ მივიღებდით, რაღაცას მაინც ვისწავლიდი ამთვან.

მაღე დავსხედით მაგიდასთან, რვეულები გადავშალეთ.

— ძნელია, — თქვა კარგა ხნის წვალების შემდეგ თენგიზმა.

— ვერა და ვერ მოვძებნე გასაღები, — ცხარობდა ფიცხი ფარნა.

მათ ვერ გაიგეს, მე კი აინუნშიც არ ვიყავი. მე თუ რვეულში მართლ ამოცანა მეწერა და ფანქარი ერთ წერტილზე მქონდა მიყინული, სამაგიეროდ ფარნა და თენგიზი გაცხარებით წერდნენ.

ამ წვალებასა და დავიდარაბაში, როგორც იქნა ფარნამ მაინც იპოვნა თავისი საოცნებო „გასაღე-

ბი“. ისე წამოიყვია, კინალამ გულში დაკეხეთა.

ამოცანა ამოხსნეს, გადავწერე, რამდენჯერამე გამამეორებინეს და გახარებული წამოველ შინ.

მეორე დღეს, სანამ გაკვეთილები დაიწყებოდა, ამხანაგები ერთმანეთს ვეკითხებოდით:

— გამოიყვანე?
— როგორი პასუხი მიიღე?

ანდრომ კი ცოცხო-ბიჭების ჯგუფში თქვა: ძალიან ადვილი ამოცანა იყო.

ამას ყური მოგვარით მე, თენგიზმა და ფარნამ. ფარნამ ველარ მოითმინა და ანდროს მიეჭრა.

— მამ, გუშინ რატომ გვითხარი — ძნელი ამოცანაა, მეც ბევრი ვეწვალეთ?

ანდრომ წარბიც არ შეარხია:

— თქვენ ხომ ხუთოსნები ხართ. გამოგეყვანათ, რაღა ჩემთან მობრბოდით! — თავმომწონედ თქვა და კლასში შევიდა. მე კი მაინც ვფიქრობდი: ანდრომ თენგიზსა და ფარნას უფრო ალბათ იმიტომ უთხრა, რომ ისინი ხუთოსნები იყვნენ. მაგრამ შეიძლება ჩემთვის არ ეთქვა უფრო. მოდი, ერთხელაც მივალ-მეთქი.

კვირა დღე იყო და აღრე მივედი. ნეტავ არ მივსულყავი!

— მე თქვენი საქმე მიყვირს, — მითხრა რაღაც ცივად და უფროსი კაცით, — ერთი მასწავლებელი გვეყვს, ერთი წიგნი გვაქვს და ერთნაირი რვეულები... ტვინი თქვენც აამუშავეთ ცოტა და გამოიყვანეთ... მე როგორ ვიყვანე?!

ამის შემდეგ ყოველთვის თენგიზთან და ფარნასთან მივდიოდი. სიამოვნებით მეხმარებოდნენ და მეც სიხარულს განვიცდიდი, რომ ასეთი კარგი ამხანაგები მყავდნენ. გამოცდების დროს ერთმანეთზე ვფიქრობდით, ვწუხნით, განვიცდიდით.

ვინც კი ჩააბარებდა, გარეთ თავს ვიყვრიდით, რომ კლასში დარჩენილი ამხანაგების ამბავი გაგვეგო, კარგად ჩააბარეს თუ ცუდად, რა გაუჭირდათ და რა არა.

ის დღე არასოდეს დამამოწყდებია! ასე იყო თუ ისე, მათემატიკაში ჩავებარე გამოცდა და გარეთ გამოველ. ამხანაგები შემომხევივნენ და გულმომვარდნილმა ვუთხრე რა შემხვდა და როგორ ვუპასუხე. ამ დროს ანდრო გამოვიდა, ჩვენთან არც კი გაჩერებულა, თავის ამხანაგებს არც კი დაუტყადა, შინ წავიდა.

წავიდეს, რა ვქნათ!

ყველაფრით თითქოს კარგი ბიჭია, მაგრამ არ ესმის რა არის კარგი ამხანაგობა!

მაღე დავსხედით
მაგიდასთან,
რვეულები,
გადავშალეთ

შხაკუნა წვიმის დანაშაული

წვიმის წვეთი ფანჯრის მინას ჩამოსტრის ბწყარებად.
 წვიმს. დედ-მამას სამსახურში მანც მიჩქარებათ.
 წვიმს. ქალაქში დღიოდანვე ზეცა დანისლულია,
 და ეშოში ვახლდა ბიჭებს აუფრძალის სრულიად...
 უკვე ყურებ-ჩამოყრილი დაზაჯბაჯებს დათუნა,
 გოჩა-ბიჭის თვალწამწამზეც ჯავერი გამოხატულა.
 აღარ მოსწონთ ოთახი და სიფიწროვე აივნის, —
 ოთხივე კუთხეს სულ ერთ წამში ბებიაც კი დაივიღის!
 დათუნა თუ პატარაა,
 გოჩა — უფრო პატარა,
 მაგრამ ტახტზე ფეხის მორთხმა მოხუცს უქვარს, — მათ არა!
 აქ არც ლახტი შეიძლება,
 არც ფეხბურთის თამაში,
 გული მისდით მეთვალყურე ბებიასთან დაჯაში...
 სათამაშოდ რას არ მისწვდნენ,
 რა არ გამოიგონეს,
 მეგობრულად ერთმანეთი მანც ვერ აიყოლეს!
 ეზოში კი ამ დროს წვიმა აჩენს ათას ნაქადულს
 და სრულიად არ ჰგავს ბალი სურათს წიგნი დახატულს, —
 ნაქადულებს, სიხარულით აცრემლებულ ბუჩქებთან,
 ტალღა ფანქრის ერთი მოსმით ასე როდი უჩქედდა! —
 ხატვა რაა, ახლა ისიც იქცა თავისტებადა:
 დათოს ფანქრით, დათოს თვალწინ სურდა გოჩას ეხატა!
 ხოლო დედის ნაწუქარი გოჩას ლურჯი რვეული დათოს განგებ გადუფურცლავს ფურცელ-ამოხეულთ!
 წაიქიღნენ ყმაწვილები,
 წაიოკდა ოჯახი, —

გოჩა მარჯვე ბიჭი იყო, დათოც ვახლათ ყოჩადლი! ხან ერთსა და ხან მეორეს მუშტი ცრემლებს ადენდა, — სწუხდა ბებო: „ქა, ეს რაა. ეს რა დილა გათენდა! ხან ისეთი კარგები ხართ, ვკედები რომ არ გაკოცოთ, დღეს კი გინდათ ერთმანეთი ცემა-ტყეპით დახოცოთ! აგა, თქვენი ხელსაწყო და ფირის ყუთი, ბჭრიალა, ჩუმაღ თქვენთვის ითამაშეთ, ქა, რამ აგაჩრიალათ!“
 ბებომ უნი ყმაწვილებს მანც ვერ დაადუნა, — ცერზე დგება გოჩა-ბიჭი, დაზაჯბაჯებს დათუნა...
 წვიმს. პირღია მიღებდენ იჭრის წყალი ჩქრიალებს! —
 იქ რომ იყვნენ, ჩაღის წისქვილს წყალი დაატრიალებს!
 იქ რომ იყვნენ, ნიაღვარი უფრო გააზარებდათ, რა სჯობია შიშველ ფეხით შებმას ნიაღვარებთან!
 ზაფხულია და შხაპუნით წვიმს აყალი მიწაზე, ზამთრის ყინვა ხომ არაა —
 აგვაციოს იწამსვე?!
 ლერწმის გოჩას რომ აწვიმს სვეტთან გოჩას ლურჯა-ცხენია, და უმერნოდ დათუნასაც ვეღარ მოულებენია...
 ბებია კი ისევ იწყებს: „იყო, არა იყო, რა...“
 არა! ზღაპრის გავონება დღისით ვინ ვაიგონა! არა, არა!.. და ბებიაც აიყოლებს კეთილად:

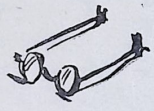
„...ქა, მთელი დღე როგორ ვეყო ასე კარაკეტოლი!“
 დაიღწენ ყმაწვილები, გაუფშაბდ გუნება, შინ უბრალო გასართობი საქმეც არ ეგულებათ, დათომ კოშკი აშენა, გოჩამ განგებ უშავა, დათომ თავის მშენებლობას დაახეთქა მუთაქა!
 გულმოსული მიწვა ტახტზე, გოჩა მანც არ იშლის, —
 მონღლომა შეუმჩნევლად გაღმობობა ბალიშის!..
 დათო ცუდლუტს დაეწია ერთი ვალბიჯებით, —
 საშინელი ჩხუბი ატუდა, აიქორნენ ბიჭები!
 ხელჩართული ბრძოლა იყო: ხელით ცდნენ ბალიშებს, აუწერელ ორომბრიალს ვინ-ღა იანგარიშებს...
 დათო გოჩას დაეჯახა ვით ქედლიას ქედლია! —
 საღამომდე ძირს ბუმბულის თოვა არ შეწყვეტილა. ბალიშების ბუქი დადგა, კაცი კაცს ვერ ხედავდა და მოხუცი გამოხლომას რომელს ალუკეთავდა!
 ვერაფერი ვერ გააწყო, სულ ამაოდ იწვალა

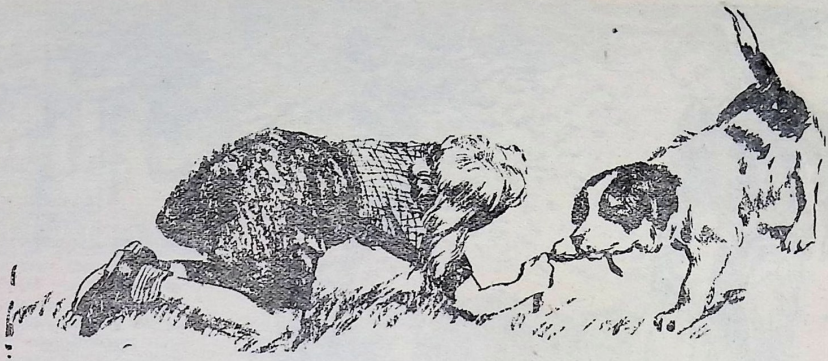
და უეცრად მათთან ბრძოლის
ხერხი გამოიცვალა:
თავი დასდო ხალიჩაზე
და დახუტა თვალები,
უნუგეშოდ სასომიხილის
ჰგავდა განაწვადლები.
იწვა ქალი „გულწასულა“
თავს ბუმბული ათოვდა,
დაინახა გოჩა-ბიქმა,
დაინახა დათომ და
შეებრალოთ. შეაჩერეს
უცებ აურზაური,
ჩუმში იყო მათი მწერა,
ჩუმში და უცნური.
დათოს უკვე შეშფოთებით
სულად შეგუბებია,
გოჩაჲ მძიმედ აჩურჩულდა:
— აღარ სუნთქვს ბებია!
შეშინებულ ბიქებს წამით
ფერმა გადაუარა,
„— რა გქნათ ახლა,
რა ვუშელოთ,
უცებმ გული თუ არა!?“
დაინახა დათო ფრთხილად,
ნელა დააყურადა, —
— მგონი სუნთქავს! —
თქვა და თვალით
გოჩაჲ გააგულადა.
— მოდი ტახტზე ვიყუევანოთ,
სირცხვილია აქ რომ წევს! —
და ორთვემ სიყვარულით
ბებოს ერთად აკოცეს.
ცალ მხარს დათო ჩაეჭიდა,
ცალი გოჩამ ასწია
და შეიქნა პატარების
ღლი გაჭანაწია.

აქ კი ხდება სასწაული,
ძლივს გახელილ თვალებით,
ბებო ამბობს: „— ბიქუნებო,
თქვენ თავს ენაცვალე, ახე
რა გახარხარებთი?..“
იყოთ მუდამ ნეტავი,
მართლაც კარგი ბიქები ხარო,
კარგი შესხედავი!
ბებოსაც ეფერებოთ,
ერთმანეთსაც ახარებოთ...
მავრამ რაა, ყმაწვილებო,
ახე რა გახარხარებთი?..“
და ბებოამ ვერც მოასწრო
გამოეცნო რა მოხდა,

მავრამ ღონე აღარ ეყოთ
და ცელქები უმაღვე
დასხდნენ ერთად და ერთმანეთს
ცრემლსაც აღარ უმაღვენ.
ბებოას კი ესმის მათი
გულახდილი ჩურჩული,
ყოველ სიტყვას იმასხოვრებს
განწარხ თვალდახუტული.
დათო უკვე თავს იშოლდავს,
სიტყვადაუმცხრალია,
ამბობს: — ჩვენი ონავრობის
და სიცელქის ბრალია!
გოჩა-ბიქიც ეთანხმება
და გულწვილი აღერსით
კვლავ ბებოას ეფერება
კოცნით უმხურვალესით...
მოხუცებულს შვილიშვილითა
სიამტკბილუ ახარებს,
მავრამ წევს და განახული
ჩელსაც კი არ აქანებს.
უცებ ესმის: — მივასხურით
ბებოს ცივი წყალიო,
იქნებ ისევ გამოცოცხლდეს,
გაახილოს თვლიო!..

რომ ორივე ჩხუბისთავი
სწრაფად ფეხზე წამოხტა.
გულისწასვლის მოგონილი
ოინი რომ გაიგეს, —
მთელი ძალა და უფლება
ისევ ხელში აიღეს!..
მეგობარი თუ ხარ, აშდროს
უნდა წარი დარეკო! —
თორემ ბებოს, როგორც ვნახე;,
მოთმინება არ ეყო.
მეგობარი თუ ხარ, აშდროს
ჩემო გვიც, სადა ხარ? —
ერთ კუთხეში ონავრები
დავაყენოთ მხარდამხარ!
კითხით: — რაკი დავითხოვეა
ახლა საარდდღგოდ,
შინ უთოოდ უნდა ჩხუბი
და განგაში ატხოთი?
ჩემო ილო, გულკეთილო,
თამარო და არჩილო, —
წვიმას თვლიან დამაწმავედ...
მოდი, გადავარჩინოთ!

ს. იორაპაპუილი

ნახ. კ. მახარაძის

„პირატი“

ჩვენი მეზობელი, ავიაციის პოლკოვნიკი, სასწრაფოდ მოსკოვში გადაიყვანეს ახალ სამუშაოზე და წასვლის წინ საოჯახო ნივთებიდან რის წაღებაც კი ვერ შეძლო მსურველებს ჩაღის ფასად მიჰყიდა. პირადათ ჩვენს ოჯახს ასეთი მდგომარეობით ოდნავაც არ უსარგებლია, თუ არ ჩავთვლით იმას, რომ ერთი პატარა, ასე ორი თვის ხედი ლეკვი დაგვიტოვა, რომელიც იმ წინა დღეებში ვიღაცას მიერთმია პოლკოვნიკისათვის და ეთქვა: საინტერესო პირილია, დედა სუფთა „შპიცი“ ჰყავს, მამა კი კავკასიური ნაგაზიაო.

დღეაჩემმა იმაზეც ხელემა გაასაესავა და გვითხრა: მომავლორეთ აქედან, რა ეშმაკად მინდაო. მაგრამ მე და ჩემს უმცროს და-ძმას ისევ მამაჩემი გამოგვექომოვა და ლეკვი დაგვიტოვებო.

ოჯახის ამ ახალი წევრის სახელის დარქმევაცზე ბევრი აღარ გვიდავია; რასაც პოლკოვნიკი ეტახდა, ისევ ის დავუტოვეთ სახელად — „პირატი“.

ლამაზი შეფერილობის გრძელი ბალანი ჰქონდა პირატს. თოვლივით სუეტაც თეთრ ფონზე ოდნავ მოწაფო ზოლები დაუყვებოდა. ხოლო რამდენადაც იზრდებოდა ლეკვი, შავი ზოლები უფრო აშკარად ჩნდებოდა მის ტანზე. ბოლოს თეთრი ფონი სანახევროდ დაფარა ზოლებმა.

ჩემი დის, თამარის განსაკუთრებული მზრუნველობის წყალობით ლეკვი ძალიან სწრაფად იზრდებოდა და მალე ისეთი ღონიერი ძალი

გახდა, რომ ექვსი თვის ასაკში მასზე ცაცი რომ შემჯდარიყო, თავისუფლად დაიმაგრებდა. ამასთან ერთად ისეთი გონიერი პირუტყვი მეორე იშვიათად შეიძლება იყოს. რა თქმა უნდა, ყველაზე უფრო მეტად თამარს დაუმიგობრდა „პირატი“ და მის ბრძანებას უყურაყნოდ ასრულებდა.

„პირატი!“ უყარაულე, უყარაულე, ხელი არავინ ახლოსო, ეტყოდა თამარი და ბურთს დაუგდებდა. ეს საკმარისი იყო ძაღლისათვის, რომ ჩაბრებულ ნივთს გვერდით მოსწოლოდა. კარგი ბიჭი იქნებოდა, ვინც მეტე იმ ბურთს ხელს ახლებდა. ძაღლი ჯერ საზარელი ღრენით გააფრთხილებდა დაუპატიყებელ სტუმარს და, თუ იგი მაინც არ გაუგონებდა, მოჰიდავე ვაკაცივით გულზე აეტატებოდა და აღმასივით კბილებს ყელთან გაუკაპუნებდა.

უცნაური კიდევ ის იყო, რომ „პირატის“ შიშით დედაჩემიც კი ვეღარ გასწყრომოდა თამარს. საკმარისი იყო დედას ხელი წაეტანებია გოგონასათვის გასალახად, რომ „პირატი“ შუაში ჩაუდგებოდა, რაღაც ყრუდ ჩაიხიხინებდა ხორხში და გალახვის საშუალებას არ მისცემდა. ეს მხოლოდ დედასთან, რადგან გონიერმა პირუტყვმა იცოდა დიასახლისის უფლებები ოჯახში და ამაზე შორს აღარ მიდიოდა, მაგრამ სხვა შემთხვევაში კი სულ სხვანაირად იქცეოდა „პირატი“. ან მე, ან ჩემს ძმას — ოთარს რომ ბოროტად ხელი დაგვეკარებინა თამარისათვის, ძაღლი ზედ შემოგვახტებოდა ღრენით. ასე გაგვიტამამა ჩვენი უმცროსი და „პირატმა“.

ხოლო ამხანაგებთან როცა თამაშობდა თამარს, „პირატი“ სულ მუდამ გვერდში ედგა და ყველას მოქმედებას აკვირდებოდა ლამაზდარბილი და თვალბედამეტრებული — მართლა ესუბრებიან თუ მტრულად ექცევიან ჩემს ქალბატონსო. ბევრჯერ უძლიათ შეცდომაში შეეყვანათ ძაღლი და განგებ ხელს მოკიდებდნენ ხოლმე თამარს ამხანაგები. თითქოს კიდევაც სცემდნენ ძაღლის დასანახად, მაგრამ გონიერი პირტუტყვი ამ დროს ყურებს დაქვევტავდა, კისერს გვერდზე მოიღრცედა და თამარს სახეში შეჰყურებდა, — მართლა უჭირს რამე, თუ არაო... სანამ თამარის სახეზე ღიმილს ხედავდა, მშვიდად წყმუოდა, თითქოს ეუბნებოდა ცუდლუტებს, — ვიცი თქვენი ოინები, მე ვერ მომატყუებთო, მაგრამ საკპარისი იყო, თამარის სახე მართლა მოღუშუელი, შეწუხებული დაინახა, რომ ძაღლი ეღვასავით ეცემოდა მისი მფარველის შემწუხებულს და, თუ ისეე თამარი არ შეაჩერებდა, სხვას არავის შეეძლო მისი დამშვიდება.

რა თქმა უნდა, თამარისადმი ძაღლის ასეთი სიყვარული შემთხვევითი არა ყოფილა, თუმცა ყველას უევირდა, რითი შეძლო და რითი დაიმგობრა ასე ეს საზარელი შესახედაობის ცხოველი. მაგრამ ჩვენ, ვინც მათი დამეგობრების მოწმენი ვიყავით, სხვანაირად ვერც კი წარმოგვედგინა მათი ურთიერთობა. რა საქმელი უნდა მიეცათ თამარისათვის, რომ იგი პირატი-სათვის არ გაენაწილებინა.

ისიც უნდა ითქვას, რომ ძაღლის ღირსება მარტო თამარისადმი ერთგულებით როდი ამოიწურებოდა! იგი ამასთანავე ეზოს შეუღარებელი და-რჩავიც იყო ღამით და ჩვენს სახლს ხომ დაკეტვაც არა სჭირდებოდა. უცხო კაცი ფეხს შემიღამებდა თუ არა ეზოში, „პირატი“ ბოროტად იღრინებოდა... გვაგებინებდა...

და აი ეს ძაღლი, დაახლოებით წლინახევრისა რომ იქნებოდა, ერთ მშვენიერ დღეს საღდაც გაჰქრა. ვეღარც მკვდარი ვნახეთ საღამე და მერაღაც ცოცხალი. მივიკითხ-მოვიკითხეთ ყველგან, ზეგრამ „პირატის“ ასავალ-დასავალი ვეღარ გავივით.

რა თქმა უნდა, „პირატის“ დაკარგვას ყველაზე უფრო ისეე მისი მეგობარი თამარი განიცდიდა, რის გამოც ბევრჯერ უტირია კიდევ. ჩვენები ხედავდნენ ამას და უეკეთესი ლტკვის მოყვანას პპირდებოდნენ, თან ცდილობდნენ ბეწვი

სხვა რამით გაერთოთ. მაგრამ პირველ ხანებში ისე ადვილად ვერ დაევიწყეს თამარს თავისი ერთგული მეგობარი. ბოლოს, როგორც არის ნათქვამი — სიკვდილს არაფერი ეშველება, თორემ სხვას ყველაფერს მოვევლებო, მაშინაც ასე მოხდა: ერთი აშბით თამარსაც გადავაყრევინეთ გულის ჯავრი.

იმ ხანად, იღბლად, მამაჩემმა „პობედის“ მარკის მანქანა გამოიტანა, რომლის როგშიც აღრევე იყო ჩაწერილი და ფულიც შეტანილი ჰქონდა. სწორედ კარგ დროს მივიღეთ! ისე გავგებხარდა, რომ „პირატის“ დაკარგვა ნამდვილად აღარ გავგხსენებია.

კვირა დღით ჩავსხდებოდით მანქანაში მთელი ოჯახი, მამა საჭეს მიუჯდებოდა, და დავეჭროდით საღაც გული გავგვიქვდა. ხან ხრამზე და დებეღჩაიზე ვცოდივობდით ბადის გაშლას სამივე მამა-შვილი, სანამ კარგად დავეუფლებოდით მის ხმარებას, ხან ალგეთზე და ხანაც მტკვარზე. მერე, კარგად რომ დავხელოვნდით და სიცხებიც მომძლავრდა, არავვის სათავეებში კალმახების დაქერაც ვცადეთ. იქაც ხან ბარისახოსაკენ გავუხვევდით ჟინვალდან და ხანაც ფასანაურისაკენ მივქროდით.

ლამაზი მკეყანაა ეს დალოცვილი ჩვენი სამშობლო. ჩვენსაკუთრებით არავვისპირებმა მოგვჯადოვა მთელი ოჯახი, რასაც პირველად ვხედავდით. ერთხელ, ჩარგლის ხევის ჩამოსწვრივ, მკავე წყლებთან, საღაც კალმას ვხარშავდით, დედაჩემმა თავისი მოწაფეობა გაისხენა და ოღსელაც ნასწავლი ბართაშვილის პოემის ნაწყვეტი „მორბის არაგვი“ სწორედ არაგვისპირზე სულმთლად შეუცდომლად გაიმეორა.

მამაჩემი დღილით შეჰყურებდა თავის მეუღლეს და მერე კმაყოფილებით თქვა: სხვა რომ არაფერი არ იყო, მარტო ამითაა გამართლებული მანქანის ყიდვა, რომ ამ არაგვისპირებზე გამოსეირნებამ ჩემი თანამეცხედრე ასეთ კარგ ხასიათზე დააყენაო.

ერთხელ, „პობედის“ შექმნიდან მეორე წელიწადს, ყაზბეგისაკენ მიმავალი მანქანა დიდამ ჯვარის უღელტეხილზე რომ ავედით, სულ მალე, იქ შეგაჩერებინა. მთის გრილი ჰაერით აკანკალებული, იგი ხარბად გადაჰყურებდა მთიულეთის არაგვის სათავეებს და შემდეგ მამაჩემის გასაკონად, ზუსტუნით წაილაპარაკა: აი ახლა გუყურებ ნამდვილ ცხოვრებას, ნამდვილ საქართველოს ბუნებას და მეც მასში ვიცოცხლობ. ახლა ვგრძნობ, რომ საქართველო ჩემი ნამდვილი დედაა და ახლა უფრო მეტად მიყვარს იგი, ვიდ-

რე ოდესმე მყვარებია. მართალი უთქვამთ: „თვალით უნახავი ვის უტყირნაო“.

მე და მამაჩემი ვუსმენდით დედას და ჩვენც ვეთანხმებოდით, რომ საქართველოს ეს მხარე, მართლაც, ერთ-ერთი უღამაზესი კუთხეთაგანი იყო.

ოთარსა და თამარს კი ამ დროს ჩვენთვის არ ეცალათ. ისინი ვაფაციცებით დარბოდნენ გზისპირებზე და ალბიური ყვავილების თაიფულებსა ჰკონავენდნენ.

ჩვენს ირგვლივ, გზის ორივე მხარეს, ნოყიერ ბალახთან ფერდობებს ცხვრის ფარები შესეოდნენ. ფარების გვერდით ნაბადწამოსხმული გრძელწიშხანის მცეცხვარეები დაბიჯებდნენ და ზანტად აყოლებდნენ თვალს დაკლანკილ გზაზე მჭროლავ ავტომანქანებს.

თბილისის სიციხეებიდან მსუბუქად ჩაცმულები ვიყავით გამოქცეულნი და მალე საგრძნობლად შეგვეცივდა. განსაკუთრებით დედა გაიცრიცა, სულ მთლად კანკალმა აიტანა, და მანქანას მივაშურეთ. ოთარსა და თამარს კი, რომლებიც კარგა შორს გაეტყუებია ყვავილების ქრეფას და აღარცა ჩანდნენ, საყვირით დიღხანს ვაძლევიდით ნიშანს. ის იყო მამამ მითხრა: ლევანს აირბინე ერთი იმ ბექობზე და ბავშვებს გაღასძახე, მოვიდნენო, რომ სწორედ იმ ბექობზე გახარებული სახეებით ამოიჭრენ ოთარი და თამარი. ხელში თაფულები ეჭირათ, უკან კი ენაგადმოგდებულნი მოსდევდათ ჩვენი დიდი ხნის დაკარგული ოჯახის წევრი — „პირატი“, რომელსაც ბანჯგვლიან ქისერზე მგლის საწინააღმდეგო ჩანგლები ება.

ბავშვები მანქანასთან აქონიებულები მოიჭრნენ და ერთმანეთს აღარ იციდნენ პირველად რომელს ეთქვა, თუ როგორ დაინახეს მცეცხვარეებთან წამოყუნტული „პირატი“, ან პირველად რომელმა დაინახა, რომელმა იცნო, და როგორ გამოექცა ძალი იმეცხვარეებს თავისი სახელის ფაგონებაზე.

ძალიც, ბავშვებივით აღტაცებული და ენაგადმოგდებული, ყველას გველაქტეებოდა, გვეალურსებოდა და აღარ იცოდა როგორ გამოეხატა თავისი სიხარული.

ამ ყოფაში რომ ვიყავით და ჯერ ვერც კი წარმოგვედგინა ის ამბავი, თუ საიდან გაჩნდა ჩვენი „პირატი“ იმ უსიერ მთებში, ორი ნაბიჯიანი მცეცხვარე მოვიდა ჩვენს მანქანასთან გრძელი ჩომბახებით, ხოლო ერთ მათგანს ბერდანის სისტემის თოფის ლულაც მოუჩანდა ნაბადქვეშ.

მყემლები მოგვესალმნენ და, როგორც ჩვეულებრივ, მამაჩემს მიმართეს:

— ე ბალებმა მყეფარ რომ მოგვტაცეს, რას გვეჩოდნენ, პა? — და მათ ხმაში იგრძნობოდა, რომ ბავშვები ნამდვილ გამტაცებლებად არ მიაჩნდათ და ისე, სიტყვის მასალად იხმარეს, რადგან თვითონაც კარგად იციოდნენ, ძალი უტყობებს არ გაჰყვებოდა.

ამ სიტყვებზე მამას გაელიმა და უთხრა:

— აი, სწორედ ამას უძახიან ჩვენში — სართი დასურებისააო. — იმის მაგივრად რომ ჩვენ გისაყვედუროთ, თუ საიდან გაჩნდა ჩვენი ძალი თქვეთან, პირიქით თქვენა გვდებთ შარსა.

— შარი რა საკადრისია, შენი კენესამე. არც ვიცი თუ სადაველი ხართ. ისე კი ეტყობა მყეფარმა იცნო ბატარები, თორემ ჰაი-ჰაი რომ არ გაჰყვებოდა უცხოთ. მაგრამ ეგ მყეფარ ერთ ცხორად ვიცილეთ ყინვალში.

— პატარა, შავი, ხუჭუტუთიანი ბიჭისაგან ხომ არ გიყვინიათ? — უტბად ჰკითხა მამაჩემმა, რადგან „პირატის“ დაკარგვის მეროვ დღესვე ერთი თავშავი ქედილა მოიყვანა ჩვენმა მეზობელმა, მამით ობოლმა ბიჭმა ყორამ, რომელიც შოფრის თანაშემწედ მუშაობდა იმ ხანად, და ყველას ექვი შეგვეპარა მამის: ალბათ ჩვენი „პირატი“ თუ გადაცვალათ, მაგრამ როცა არაფერი საბუთი არა გვექონდა, თქმას როგორ ვაგებდავ-

დნით. ახლა კი მეცხვარემ დაუდასტურა, სწორედ აეთმა პატარა ბიჭმა მომყიდაო, და ისიც დაუ-
მოწმა, რომ ცხვარი მართლა თავშევი იყო. საღაო
თითქმის აღრაფერი დარჩა. მეცხვარეები ნამ-
დვილად უღანაშულონი იყვნენ. ამასთან ერთად,
არც ჩვენ ვტყუოდით და ძალი ტყუილად არ
დაგვიჩემებია, მაგრამ სადავო ახლა ის იყო, სა-
ბოლოოდ ძალი ვის წაეყვანა — ჩვენ, თუ მე-
ცხვარეებს.

ერთ-ერთი მეცხვარეთაგანი, რომელსაც ძალი
ეყინდა, კიდევაც დააკვირდა ჩემს პატარა ძმას,
ევონ ეს არის, რომელმაც ძალი მომყიდაო,
მაგრამ ოღნავი მსვავსებაც ვერ იბოვნა და ისევ
თვლი აარიდა.

ასეთ მდგომარეობაში რომ ვიყავით, ორი სხვა
მეცხვარეც წამოგვადგა თავს. მათ ერთი კოჭლი
ცხვარი მოიყვანეს და გზის პირას დაწვივნეს.

— ე ბალღებმა მეყვარ რო მოგვტაცეს, რას გვეჩიოდ-
ნენ, ჰა?

ცხვრისათვის მთიდან დაგორებულ ქვას ეჭებო
მოეტეხნა და საღაო მიჰყავდათ. სანამ საზარგო
მანქანა გამოვიღოდა, ისინიც ჩვენთან მოვიდნენ
და ყურს უღებდნენ ჩვენს დავას.

მამჩემმა, რაკი შეატყო, რომ მწყემსები ალ-
ღამართლები იყვნენ, სიდიდან საფულე ამოიღო
და მიმართა შემდეგი სიტყვებით:

— აი, მეგობრებო! მე თანახმა ვარ გადავი-
ხალო ცხვრის ნაფასური, რომელიც თქვენ ამ
ძაღლში მიგიციათ. ავირ თქვენივე მეცხვარე
ხალხი რასაც შეაფასებს და დამაყისრებს, გა-
დავიხდი.

მაგრამ მეცხვარეებმა შორს დაიჭირეს მამაჩე-
მის წინადადება.

— არა, შენი ვენესამე, ათი ცხორის ნაფასუ-
რიც რომ მოგვცე, ჭოღარას მაინც ვერ დაგანე-
ბებთ! — პირატისათვის ახალი სახელი — ჭოლ-

რა დაერქმიათ. — ახლა ეგ მყეფა-
რი ფერმის ქონებაშია შეტანილი და
ჩვენს ბრიგადას აწერია. თვითონ ფერ-
მის გამგე თუ მოგცემთ, ეგ იმისი
საქმეა, ჩვენ კი ცოცხალს თავით
ვერ გაგატანთ.

— კი, მაგრამ, ფერმის გამგე სად
არის, სად შეიძლება მისი ნახვა?

— ფსანაურს არის წასული, შენი
კენესამე, ცოლუღლი. ელაბ იქა
ჰყავ და ბაღლ დახლოშია ძაღლმე ავად.
მამაჩემმა ჩაიფურა ფერმის გამგის
გვარი და სახელი, ზუსტი მისამართი,
და განვარკმეთ გზა ყაზბეგისაყენ.
უცან რომ დავებრუნდებოდიოთ, მაშინ
უნდა მოგვეგვარებინა „პირატის“ საქ-
მე, მაგრამ არც ისე ადვილი გამოიდა
ჩვენი წასვლა, როგორც გვეგონა.
ძალი აედევნა ჩვენს მანქანას და
მეცხვარეებმა ვერაფრით ვეღარ და-
აკავეს. რაკი გაიგო, ჩემს პირველ
პატრონს ისევ უნდა დამაცილონო,
ხელი არავის მიაკარებინა და ახლოს
არავინ გაიკარა. წაუსულიყავით და,
არც ეს ივარგებდა — გამოვიღოდა,
რომ ძაღლი ძაღლით გავიტაკეთ.

ჩავევარდით უხერხულ მდგომარეო-
ბაში. დრო მიდიოდა, ყაზბეგს ვე-
ღარ ვუწევდით. რამე უნდა გვე-
ლონა, მაგრამ ვერაფერი მოგვეგო-
ნებინა. ამ გამოუყვალ მდგომარეო-
ბიდან ისევ თამარმა გამოგვიყვანა;
ჩამოხტა მანქანიდან, წაიყვანა ძაღ-

ლი გზის პირას მწოლარ ფეხმოტეხილ ცხვართან და ძველებურად უბრძანა, პირატ! უყარაულე, უყარაულე, ხელი არავინ ახლოსო! და გამოუბრუნდა.

ძალმა ერთი კი შემოხედა მანქანისაკენ მომავალ თამარს, უქმყოფილოდ დაიწყებულუნა და მიბრუნდა ფეხმოტეხილი ცხვისაკენ. მანქანა ნელა დასძრა მამამ. უკან ვიყურებოდით, — რას იზამდა „პირატი“: გვიანტერესებდა კიდევ თვლილი იგი თამარს თავის მბრძანებლად, თუ გადაავიწყდა მისი ამაგი. ესეც მალე გამოირკვა: „პირატი“ მტკიცედ მოუწვა ცხვარს გვერდით და ანთებულთ თვალებში გამოგვაყოლა.

— რადც უნდა დამიჯდეს, მაგ ძაღლს ისევ დავებრუნებ. ხედავთ, ზოგ ადამიანსაც კი ვერ გააკეთებინებ ასეთ საქმეს! — თქვა მამაჩემმა და მანქანა კობისაკენ დაუშვა.

* * *

იმ დამეს ყაზბეგის სასტუმროში გვეძინა. ძილში ჩაგვესმოდა თუმცა პირველად ნახული, მაგრამ უღერესად მახლობელი და საყვარელი თერგის ხმაური. დილთ ამაღლ ვიცქირებოდით მყინვარწყურისაკენ, — იქნებ ნიავემ ღრუბლები გადაყაროს და მისი მწვევრალი დავინახოთო — მძიმე ჯანდი დასწოლოდა გერგეტის მთებს...

ყველაფრით კმაყოფილები გამოვბრუნდით ყაზბეგიდან, ყველას გვენანებოდა იმ დიდებული ადგილის ისე ჩქარა მიტოვება, გარდა თამარისა, რომელიც საუკესთან მჯდომ მამას უჩინდნენ მხრებზე მოხვეოდა, თან კოცნიდა და თან ეხვეწებოდა:

— ჩქარა წადი, მამა, ჩქარა, გენაცვალე! ვიცი „პირატი“ ისევ იქ გველადება და ცოცხალი.

თამარის ქცევაზე ყველას გვედამებოდა და სასაცილოდაც არ გვეოფინდა მისი მღვდლარება „პირატის“ გამო. განსაკუთრებით მე და ოთარი ვედექით კრაჟში და ვუმტკიცებდით, რომ პირუტყვს ყველაფერი მალე ავიწყდება და, არამც თუ მეგობრობის დამახსოვრება არ შეუძლია მას, არამედ დედა-შვილი რომ დააცილო რამდენიმე თვით, ერთმანეთს ველარ იცნობენო.

მამამაც თავის მხრივ განუშარტა თამარს:

— გენაცვალე, თამარ! როცა შენ „პირატი“

ყველაფერს გიგონებდა, იმას მამინ ლეკობიდან მოსდევდა ის ჩვევები და მექანიკურად იმეორებდა. ახლა კი, აგერ, ერთი წელიწადი იქნება რაც იგი მთავრი მეცხვარეებთან ცხოვრობს, და სადღა ეხსომება ოდესღაც რა ესიათვენებოდა ხოლმე მის მეგობარს. ტუყილად გგონია, რომ „პირატი“ გზისპირას დაგვხვდება. მეცხვარეები მას ალბათ ისეთ ადგილს გადაჰპარგავდნენ, რომ ეშმაკმაც ვერ მიავნოს. თუ სწორი მისამართი მაინც მოგვეცეს და ფერმის გაზაფხ მართლაც ფასანაურში დაგვხვდა, მხოლოდ იმით შეიძლება ვიპოვნოთ, თორემ გზის პირას „პირატს“ ვინ გააჩერებდა!

ასეთი ლაპარაკით გამოვიარეთ ანდწიტი, სიონი, კობი, აღმართი ამოვთავით და კვლავ უღელტეხილზე შემოვდექით. თუმცა თამარის მეტი ყველანი ღრმად ვიყავით დარწმუნებულები იმაში, რომ ის ძაღლი იქ აღარ დაგვხვდებოდა, მაინც რატომღაც ყველას თვალები იქითკენ მიიპართნენ, სადაც წინა დღეს „პირატი“ მოუყარაულა თამარმა კოჭლ ცხვარს.

თამარს კი ევეცე არ შეჰპარვია იმაში, რომ მისი მეგობარი დავალებას არ შეუხსრულებდა და იმ ადგილიდან წავიდოდა. მისი გულუბრყვილობა ყველას ღიმილსა გვეკრიდა. მაგრამ რანაირად განვეციფრდით და თანაც გაგვეხარდა, როცა მანქანამ ჩვენს ნაცნობ ბეჭობთან მოუხვია და გზის პირას წამოყუთნული, დაღვრემილი „პირატი“ დავინახეთ ფეხმოტეხილი ცხვარის გვერდით. შორიანლოს კი პატარა ბიჭი წამოწოლილიყო და, როგორც მიერე გავიგეთ, თურმე ცხვარსა და ძაღლს ყარაულობდა უფროსების დავალებით.

მანქანა რომ შეჩერდა და ყველანი ძირს გადავყვდით, ძაღლი სისხარულის გამომხატველი წმუტუნით წამოხტა და პირველ რიგში თამარს მიეგება ალერსით. შემდეგ ყველას მოგველაქუტა და ისევ ცხვართან მიბრუნდა, თითქოს გვეუბნებოდა: აი, თქვენნი ჩაბარებული ისევ ხელხუზგებლად დაგახვედრეთო.

პატარა ბიჭმა რომ შეგვატყო ვინც ვიყავით, ცოცხლად წამოხტა და ჩვენთან მოიბრინა. მამამ გამოჰკითხა საქმის ვითარება და ბიჭმა უტნაური რამ გვიამბო.

(დასასრული შემდეგ ნომერი)

ჩვენი სასახლე

1. მოკლედ წარსულიდან

ერთნახევარი საუკუნის წინ, 1799 წლის 26 ნოემბერს, თბილისში შემოვიდა რუსეთის ჯარი ენერჯალ ლაზარევის შეთაურებით. ჩრდილოეთის დიდი ქვეყნის ჯარისკაცები განაცვიფრა საზღვრების სითბომ, მშის მცხუნვარეობამ, ზღაპრულმა ბუნებამ და საქართველოს გულის — თბილისის მახლობლად გაშენებულმა ზეხილის ბაღების სიმრავლემ. ვინ იცის მაშინ უწოდეს რუსმა ჯარისკაცებმა პირველად ხილულ ქვეყანას შვიური საქართველო იმ დროს ქალაქის დასახლებული ნაწილი, იგრეთწოდებული ძველი თბილისი, ახლანდელ ლადალ გაშლილ ლენინის სახელობის მიედანთან თავდებოდა; დანარჩენ ტერიტორიას, რომელზედაც ახლა ახალი — სოციალისტური თბილისია გაშენებული, მაშინ გარეუბანს უწოდებდნენ. მამინდელი გარეუბანი ბალ-ვენახებით ყოფილა დაფარული. ვიროსოლოვის სახელობის კლუბის საზაფხულო პარკი და პიონერთა სასახლის ბაღი ძველი თბილისის ძველი ბაღების წარჩენია.

ოქტომბრის რევოლუციამდე პიონერთა სასახლე მეფის მთავარმართებლებს ეკუთვნოდა. იგი აუშენებიათ 1818 წელს, ხოლო 1865 წელს ვინმე არქიტექტორ სიმონოსს სასახლე გადაუკეთებია.

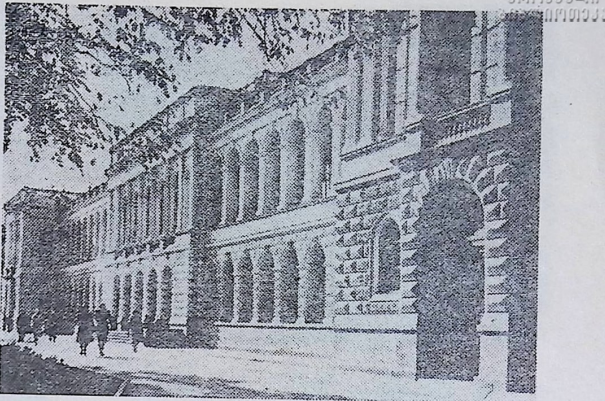
საქართველოში საქართველოს ხელისუფლების გამარჯვებამ სასახლე საქართველოს მთავრობის რეზიდენციად გადაქცია. 1939 წელს კი საბჭოთა მთავრობისა და პარტიის დადგენილებით დაიწყო შენობის რეკონსტრუქცია, რის შემდეგაც სასახლე თბილისელ პიონერებსა და მოსწავლეებს გადაეცა. შენობის რეკონსტრუქციას საქართველოში 4.000.000 მანეთზე მეტი დასაზღვა. სასახლის 300-მდე ოთახი, დარბაზი და სათავი ბავშვთა სურვილებსა და მოთხოვნებებს შეუფერდა.

2. პირველი დღე

...თბილისის პიონერთა და მოსწავლეთა სასახლის კარები ფართოდ გაიღო სასახლის საზეიმო გახსნაზე მოსული პიონერებისა და სტუმრებისათვის. ეს იყო 1941 წლის 2 მაისი...

მარშალითი მოპირკეთებულ ვესტბოლუმს დახვდნენ სტუმრების ნორჩი პიონერები — პატარა მასხინძეები, პატარები სტუმრებს მოუხიბობდნენ, რომ ეს ძვირფასი სასახლე თბილისის ნორჩ პიონერთა ორგანიზაციის შტაბს წარმოადგენს. აქ ყველაფერი პიონერთა განიერული დასვენებისთვისაა განკუთვნილი. პიონერები წინ მიუღიდნენ სტუმრებს ტექნიკურ მეცნიერებათა დარგის ლაბორატორიებსა და სახელოვნოებში, პიონერული მუშაობის ოთახებში, მხარეთმცოდნეობა და ნორჩ ნატურალისტთა კაბინეტებში, თევზინების თეატრის დარბაზში, რომელიც 200 მყურებელს იტევს, სარკეებიან დარბაზში, სადაც 350-ზე მეტ მოსწავლეს შეუძლია მონაწილეობა მიიღოს სხვადასხვა საინტერესო ღონისძიებაში. სტუმრებმა დაათვალიერეს სპორტული დარბაზები და მოედნები, კიდევ სხვა მრავალი რამ, და იცნ, ისინი პატარა მასხინძეებმა თეატრალური დარბაზში შეიყვანეს.

ტრიუნიარება ნორჩი პიონერი მეგობრები კანდიდაცი. „თბილისის პიონერთა სასახლე“ — ამთავრების იგი თავის სიტყვას, — კომუნისტური პარტიისა და მთავრობის იმ დიდი შრომუნელობის გამოხატულებაა, რომლითაც გარემოცულნი ვართ ჩვენ, დაიდა საბჭოთა ქვეყნის ბავშვები“.

თბილისის პიონერთა სასახლე.

და მართლაც, პიონერთა სასახლე 15 წლის მანძილზე ბავშვთა კომუნისტური სტრუქტურებით აღზრდის ერთ-ერთ მძლავრ კერად იქცა. 15 წლისთავზე, სასახლის კაბინეტების, ლაბორატორიებისა და სახელოვნოების რიცხვი 48-მდე გაიზარდა. ახლა სასახლის 400 სხვადასხვა წრეში 7.000-ზე მეტი ბავშვი მეტადინიოებს.

მამინდელი პიონერები, სასახლის საზეიმო გახსნის მოწმენი, დღეს კომუნისტური იფონებენ, რომ პიონერთა სასახლის საზეიმო გახსნაზე სტუმრად ჩამოვიდნენ უკრაინის, სომხეთისა და აზერბაიჯანის ნორჩ პიონერთა დელეგაციები. კიციის პიონერთა სასახლის სახელით თბილისელ პიონერებს მისაღოცი სიტყვით მიმართა ნორჩმა პიონერმა ოლეგ გალიტამ; კიციელი პიონერების სახელით მან სასახლეს უკრაინული ნაციონალური კოსტუმები გადასცა. თბილისელებს მისაღმებებით მიმართეს ბაქოელები ი. რაგიმოვმა და ერევნელმა ა. მანველიანმა.

შემდეგ ნორჩი მასხინძეები და სტუმრები სასახლის სპორტული მოედნისაკენ გაემართნენ, სადაც პიონერული კოცონის გარშემო მთელ დაბაშის არ დამტყობა მზიარული თვილი-ხეილი და ცეკვა-თამაში.

ასე გაატარეს პირველი დღე თბილისელმა პიონერებმა და მათმა საპატრიო სტუმრებმა ნორჩ პიონერთა საქალაქო შტაბში.

3. სპორტი არმილები

პიონერთა სასახლის საზეიმო გახსნიდან ორი თვეც არ იყო გასული, რომ ჩვენს დიად საბჭოთა ქვეყანას თავს დაესხა ფაშისტური გერმანიის ჯარები. სასახლის ნორჩმა პიონერებმა თავისებური საბრძოლო ნათლობა მიიღეს დიდი სპაშელო ომის დროს. სასახლემ შეიქმნა „ნორჩი არმილითა კორპუსი“, რომელიც თავის რიგებში ქალაქის 10.000-ზე მეტ პიონერს აერთიანებდა.

ომის დღეებში სასახლის ნორჩმა არმილებმა 150 ტონა შავი ლითონი და 15 ტონა ფერადი ლითონი შეაგროვეს და სახელმწიფოს ჩაბარეს ფრონტისათვის. ნორჩმა არმილებმა კულნარია მარველავილიძე თავისი რაზმით 25 ტონა ლითონის ჯარით შეაგროვა; ნორჩმა ნატურალისტებმა კი სახელმწიფოს 8.000 კილოგრამი საკურნალო მცენარეები გადასცეს.

4. სამეტაკლები, დილაები, შესხვადები

ნორჩი ნატურალისტები სასახლის საცდელ ნაკეთებზე აწარმოებენ ხელოვნურ დაბტევას.

დიდი სამამულო ომის შემდგომ პერიოდში თბილისის პიონერთა და მოსწავლეთა სასახლემ უფრო მეტი შესაძლებლობა მიიღო თავისი მუშაობის გასაფართოებლად. სასახლის სხვადასხვა წრის წევრები ჩატარებული მასობრივი ღონისძიებების შედეგად იღრმავებენ სკოლაში მიღებულ ცოდნას. წრები ახორციელებენ სკოლასთან მჭიდრო კავშირს. არც ისეველ შენ, ასწავლენ სხვასაც! ასეთია სასახლის ნორჩ პიონერთა დევიზი. და მართლაც, პიონერებს სასახლის ნორჩ პიონერთა დევიზი მშობლიური სკოლის ცხოვრებაში გადაკეთ.

სასახლის ნორჩ პიონერთა შეიდათასიანი კოლექტივი განსაკუთრებულ საუყარულს მასობრივი ღონისძიებების ჩატარებისას იძენს. მასობრივ ღონისძიებათა მომზადების დროს პიონერები იძენენ ახალს, იმუშავებენ შრომის ჩვევებს, ისვენებენ გონივრულად.

პიონერთა საუყარული საქმეა ლიტერატურული დილა-ღამეები, გონივრული ვართობანი, ნორჩ კვიციოსთა, ნატურალისტთა, გეოგრაფთა შეხვედრები ჩვენი ქვეყნის გამორჩეულ აღმანათლებლთა, დრამატული კოლექტივებისა და თარგმანების თეატრის სექცილები, პიონერული ზეიმები, კარნავალები, ნორჩ მათემატიკოსთა ოლიმპიადები, რესპუბლიკური სასწავლო შემოქმედებითი კონფერენციები. სასახლემ თავისი არსებობის მარტო პირველ ათწლიან წელში 25.000 ღონისძიება ჩატარა და დაახლოებით ორნახევარ მილიონამდე პაუზებს მოეწესაურა. შემდგომ ხუთწლიანში მასობრივ ღონისძიებათა რიცხვი ერთნახევარჯერ გაიზარდა და მომასხურებულ ბავშვთა რიცხვმა თითქმის ოთხ მილიონს მიადწია.

5. პიონერული მუშაობის შტაბში

პიონერული და მასობრივი მუშაობის განყოფილება სასახლეში პიონერული მუშაობის ერთ-ერთი მთავარი უბანია, რომელსაც ხშირად პიონერული მუშაობის შტაბსაც უწოდებენ.

თითქმის დღე არ გავა, რომ განყოფილებაში წერილი არ შემოვიღებს. წერილები მოდის მოსკოვიდან, ლენინგრადიდან, კიევიდან, გორკიდან, შორეული იაკუტიდან და კიდევ ბევრი

დღე არ გავიღოდა, რომ ნორჩ არმიელთა რაზმებს ახალი სახარებლო საქმეები არ ჩადინათ. ნორჩი პიონერების — ეთერ ჯანაიშვილისა და თამარ ბარათაშვილის ინიციატივით სასახლის 200 პიონერი გოგონა თბილი ხელთათმანებისა და წინდების ქსოვას შეუდგა. ნორჩ არმიელთა რაზმები, რომლებსაც ხშირად თემურელთა რაზმებსაც უწოდებდნენ, დიდ დახმარებას უწევდნენ ფრონტელთა ოჯახებს.

სასახლის მხატვრული კოლექტივების მონაწილეობით არაერთი კონცერტი და წარმოდგენა გამართულა სამხედრო მოსპიტლებში.

აი, რას სწერდა პიონერი ვ. დოლობერიძე ომში წასულ ვეკაცს: „გამარჯობათ ძვირფასო მეზობლო! რომ იცოდეთ, როგორ მინდა თქვენსავით ვიყო ფრონტზე, სანტრად მაინც. მაგრამ ჩვენი რაზმის მეთაურმა გვიხიბრა, რომ თითოეული წევრგანი ფრონტს ეხმარება იქ, სადა მას ნამდვილად უნარი შესწევს სასარგებლო საქმე გააკეთოს. ჩვენც ვეხმარებით ფრონტს... ვაგროვებთ ლითონის ჯარბთ, გვადვირათ საკომლემენტური მინდვრებზე სამუშაოდ. ვისურვებთ მტერზე გამარჯვებას!

ჩვენი მისამართია: თბილისის პიონერთა და მოსწავლეთა სასახლე, ნორჩ არმიელთა ნაკრები პატალიონი“.

დღე არ გავიღოდა, რომ ჩვენი რესპუბლიკის გავრცელების ფურცლებზე საფრონტო ცნობებთან ერთად ასეთი ცნობები არ გამოქვეყნებულიყო: „პიონერთა სასახლის ნორჩმა არმიელებმა დანაწოვი ფულით 1013 მტერი ეთერი ქსოვილი იყიდეს და ფრონტელებისათვის 170 წყვილი საცვალი შეკრეს“... „სასახლის აქტივისტებმა შეაგროვეს 1.200 ცალი წაშლის ქურქელი და სამკურნალო მცენარეები“... და მრავალი სხვა.

„მშობლების მიერ ნაჩუქარ ფულს თავს ვუყრიდით და ახე შევიძინეთ თქვენთვის გამოგზავნილი საჩუქრები“... წერდნენ სასახლის ნორჩი არმიელები მტერთან საბრძოლველად გასულ ვაჟკაცებს.

დიდი სამამულო ომის პერიოდში სასახლის ნორჩმა პიონერებმა ძალია არ დაწოვეს იმისათვის, რათა თვითონაც შეეტანათ წვლილი საძლიერებელ მტერზე გამარჯვების საქმეში. ნორჩმა არმიელებმა მალე მუშაობის საომარი ყივიდა სამშვიდობო, ხალისიანი შრომა-საქმიანობით შეცვალეს.

ხეზე ქრის ნორჩი ოსტატები კაკლისის ძირისაგან ჰკვეთენ პიონერთა სასახლის მოედლს.

სხვა ქალაქიდან. წერილები მოდის დემოკრატიული ქვეყნებიდან. აი, წერილი ბულგარეთიდან, რომელშიაც ქალაქ ლომაში პიონერები წერდნენ იმის შესახებ, რომ მათ გადაწყვიტეს ჩაეტარებიათ პიონერული შეკრება თემზე: „სამკოთა პიონერების ბედნიერი ბავშვობა“. ბულგარელი პიონერები თხოვდნენ შეგობრებს მიეწერათ მათთვის, თუ როგორ ცხოვრობენ ქართული პიონერები, როგორ ატარებენ თავისუფალ დროს პიონერთა სასახლეში. პიონერული განყოფილების აქტივობებში სინარული შეუსრულეს თხოვნა და საქაროდ გაუგზავნეს საპასუხო წერილი, სადაც სწერენ, რომ პიონერთა სასახლეში ყველა პირობა შექმნილია პიონერთა ცოდნის ამაღლებიდან და დასვენებისათვის. ჩვენთან, პიონერთა სასახლის პიონერული აქტივის ოთახში, საინტერესო მუშაობას ეტარებთ. აქ ჩვენ ვეცნობით ქალაქის რაზმეულების, რაზმებისა და რგოლების მუშაობაში დაგროვილ გამოცდილებას. ჩვენ შეგვიძლია აქ მივიღოთ კონსულტაციები პიონერული მუშაობის ყველა საკითხზე. პიონერთა ოთახის პედაგოგთა დახმარებით ვატარებთ საინტერესო შეკრებებს, პიონერულ კონკურსებს, მქსკურსიებს, მხატვრული თვითმოქმედების დათვალიერებებს, საორტულ შეჯიბრებებს...“

ლაპარაკობს პიონერთა სასახლის რადიოცენტში.

ერთ დღეს პიონერებმა ჩეხოსლოვაკიის ქალაქ პლზენიდან ჩებ გოგონა ინდრა შოლკოვასაგან წერილი მიიღეს, რომელშიაც ძალზე დიდი მხიარულება გამოიწვია. აი რას წერდა ჩები გოგონა: „მე ვსწავლობ მეშვიდე კლასში. ვსწავლობ კარგად — სულ იურიანიენები“ და „იურიანიენები“ მქვს. ჩვენიანები „იურიანიენები“ და „იურიანიენები“ ყველაზე კარგი ნიშნებია...“

პასუხის დაწერა პიონერებმა მინი თავზივმდოს დაავალეს; მანაც არ დააყოვნა და მისწერა:

„ინდრა! ძალიან გამეხარა, რომ პიონერთა სასახლის აქტივობებშია მე დაწავალეს პასუხის გამოგზავნა. მეც კარგად ვსწავლობ, ოღონდ იმ განსხვავებით, რომ სულ „იურიანიენები“ და „იურიანიენები“ მქვს...“

სასახლის პიონერები მრავალი ახალი საინტერესო საქმის წამოწყებების არიან. ამ რამდენიმე ხნის წინათ გარშემოხსენდნენ მივიდნენ და კითხულობდნენ გავით „პიონერსკია პრავდეს“ ახალ ნომერში. უცბად გურამ გოგაშვილმა წამოიძახა: — მასწავლებელი, ნახეთ რა საინტერესო წერილია, ამის გაკეთება ხომ ჩვენც შეუძლია! — გავითის ახალი ნომერი ბავშვებს მოუთხოვროდა, რომ მოსკოვის ერთ-ერთი სკოლის

პიონერებმა 12 000 კილოგრამი ქაღალდის მაკულატურა შეაგროვეს და სახელმწიფოს ჩააბარეს. გურამმა და მისმა აზხანაგებმა გამოიანგაროვეს, რომ 1 ტონა ქაღალდის მაკულატურისაგან შეიძლება დამზადდეს 21 000 ცალი რვეული. ვახარებულმა ბავშვებმა დაასკვნეს, რომ სასახლის პიონერებსაც შეუძლიათ ასეთი სახარგებლო საქმის გაკეთება. სიტყვის საქმე მოჰყვა — სასახლის პიონერებმა სულ ერთ თვეში 18 000 კილოგრამი ქაღალდი შეაგროვეს და სახელმწიფოს ჩააბარეს.

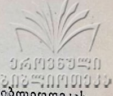
ნ. ნორჩი მხარეთმცოდნეები

მხარეთმცოდნეობით მუშაობაში ჩაბმული არიან სასახლის ნორჩი ისტორიკოსები, ლიტერატორები, გეოგრაფები და ნატურალისტები. ნორჩი მხარეთმცოდნეები მთელ ახლის ძიებაში და კვლევაში არიან. დღე არ გავა, რომ სალი ინიციატივით რაიმე საინტერესო ექსკურსია არ მოეწყოს ქალაქში და ქალაქგარეთ, რესპუბლიკაში და რესპუბლიკის გარეთ. მაგრამ არის დღეები, როცა მხარეთმცოდნეები კაბინეტებიდან არ ეღებია, მაგრამ მათი მოგზაურობა გრძელდება... ამ შემთხვევაში ნორჩი მხარეთმცოდნეები სამშობლოს სწავლობენ რუკით, ჩვენი დაილი ქვეყნის სხვადასხვა ქალაქის პიონერებთან მიმოწერით. პიონერები დიდი გულსკუთრით აშაღებენ ფარებსა და სტენდებს, სადაც წარმოდგენილია მათი შთაბეჭდილებები, ექსკურსიების დროს გაკეთებული ჩანაწერები და ჩანახატები. აქ ყველა თავისი საქმიანობა გართულდა; ნორჩი გეოგრაფები ჩაჰკიკიტებენ კონტურულ რუკებს, აღგენენ რუკას, რომელიც ჩვენი ქვეყნის 1060 წელს ასახავს; ნორჩი ლიტერატორები ფოლკლორით არიან გატაცებულნი, ისტორიკოსები ჩვენი ქვეყნის წარსულითა და აწმყვით.

ნორჩ მხარეთმცოდნეებს ბევრი საინტერესო მოგზაურობა აქვთ ჩატარებული რესპუბლიკის გარეთ. აი, მათი მარშრუტები: თბილისი — მოსკოვი — ვ. ი. ლენინის სახელობის ვოლგადონის არხი — როსტოვი — თბილისი; თბილისი — ბათუმი — შავი ზღვის სანაპირო — ოდესა — კიშინიოვი — თბილისი; თბილისი — მოსკოვი — ლენინგრადი — თბილისი... და სხვა მრავალი. ახლა კი შთაბეჭდილებებით აღსავსე მათი ჩანაწერები კაბინეტების სტენდებსა და ფარებს აწმყენებს.

ლიტერატურის კაბინეტი.

8. ოთხმოცდაათიათასი

80.000! აი, ციფრი სასახლის შესანიშნავი ბიბლიოთეკის წინააღმდეგ ფონდისა. აქ დღემდე საღამომდე წიგნების ჩუმ შროაი იმისი. რა წყნს არ იმოყნო სასახლის ამ მდიდარ ბიბლიოთეკაში. ზოგი მხატვრულ ლიტერატურას ეტანება, ზოგი ტექნიკურს. ბიბლიოთეკაში არც უფრნალ-გაწეუბაა ცოტა. 75 სხვადასხვა სახეობების უფრნალსა და გაწევის იმოყნო აქ. წელს კი ბავშვებსა ახალი საწეუბები მიიღეს: ბიბლიოთეკის მოდის პიონერული უფრნალ-გაწეუბები მოძვე დემოკრატიული ქვეყნებიდან. პიონერებს უყვარს წიგნი და გატაცებით ეწეუბიან ცოდნის წყაროს...

7. ნორჩი ნატურალისტები

სასახლის ბიოლოგიის კაბინეტის ოთახებში, ორანჟერეაში და საცდელ ნაკვეთზე ნორჩი ნატურალისტებს დიდი მუშაობა აქვთ გაჩაღებული. მათი მიღწევები მართლაც რომ საშაყოა. ბიოლოგიის კაბინეტში წარმატებით მუშაობენ ნორჩი ბოტანიკოსები, ზოოლოგები, ფიზიოლოგები, მეცხერეუბები, მე-მინდვრეუბი, მეცევაილეუბი, მეორენივლეუბი, მეფუტკრეუბი, მეკურდღლეუბი, მეხოხრეუბი. განა საშაყო არაა, რომ სასახლის ნორჩმა ნატურალისტებმა მარტო ფშავ-ხევსურეთში მოგზაურობისას შეკრიბეს სხვადასხვა მცენარის 600 სახეობის ნიმუში, ერთ-ერთი ლაშქრობის დროს შეკრიბეს სამკურნალო მცენარეების ფესვები 3.000 კილოგრამის რაოდენობით, ხლო ბაღის კვირეულის ძროს დარგეს 1.000 ძირი დეკორაციული მცენარე! პიონერთა სასახლე ორგზის მონაწილეა საკავშირო სასოფლო-სამეურნეო გამოფენისა. 30-ზე მეტმა ნორჩმა ნატურალისტმა საკავშირო სასოფლო-სამეურნეო გამოფენის მონაწილის მედალი მიიღო. აი, ზოგაერთი მათგანი: მზია მანანაშვილმა საინტერესო ცვლები დააყენა აბრეშუმის პარკის გამოყვანაზე და კარგ შედეგებსაც მიიღო; მ. რამიშვილმა დარგის წესით გაშრავლა მცენარეები: გრანა-ნი, ბეგონია, გერანინი, ქროსანთები, გლადიოზუსი და სხვა მრავალი. სასახლის ბიოლოგიის კაბინეტი ამაყობს თავისი აღზრდილებით. ნანა ნემსაძემ 1952 წელს, პეტტარზე გადაწან-გარიშებით, აიღო 20,3 ტონა პომიდორი და საცდელ ნაკვეთზე დღლის პურის მაღალი მოსავალი მოიყვანა. 1953 წელს კი პეტტარზე გადაწანარიშებით მან მიიღო 21,95 ტონა პომიდორი, 17 ცენტნერი დღლის პური და სხვა.

სასახლის ნორჩი ნატურალისტები სიყვარულით ეცილებიან საქმეს და კარგად აქვთ შეგნებული, რომ „სახეუბო ადამიანი არ უნდა უყადოს ბუნების წყლობას“.

9. მომავალი მშენებლები

ტექნიკის განყოფილების კაბინეტებში, სახელონოებსა და ლაბორატორიებში ნორჩ ტექნიკოსთა გაშუდებულნი ფესფუსია. ნორჩი მეავტომობილეუბი ძველი მანქანის შეკეთებას შესდგომიან და თითოეულს საგერა, რომ უყვარის მანქანა კვლე ამუშავენ. მათ მუშაობს კი იხეიო პირი ურანს, რომ მართლაც ახლი მომავალში შეკრებულნი მანქანით საინტერესო ექსკურსიას ჩაატარებენ. ნორჩი ავიამოდელისტები ახალი ტიპის ავიამოდელს აკეთებენ, რადიომეკანურლები კი ჩქარა რადიორემონტეუბების სერიას დაამთარებენ. მათ ხში რადიოტექნიკურების კოლმურერებისთვის გადასცემულ უნდათ.

ტექნიკის განყოფილების ყველაზე პატარა მესეურები — ხელმარჯვეუბია. პირველად ყველას გაუყვარდა, როცა მათაც გამოთქვეს საკავშირო სასოფლო-სამეურნეო გამოფენის მონაწილეობის სურვილი. გამოფენის მონაწილე ნორჩი ნატურალისტები, ტრაქტორისტები და ავიამოდელისტები ერთგვარი დიმილით უყურებდნენ მათ მუშაობას სხვადასხვა ფრმის ხეებზე. მათი დამკინავი დიმილი სინარაულის ყუინით შეცვალა, როცა ყველამ თვინათოვ დანახა ხელმარჯვეუბის მიერ მართლაც მარჯველ დამსაღებული საქართველოს ხილის ნიმუშები და ხილის ვაზა.

ნორჩი ტექნიკოსები — ეს კომუნიზმის მომავალი მშენებლები — სასახლის 15 წლისთავს ახალი მიღწევებით ხვდებიან. როდესაც მათთან მიხვალთ, ისინი სიამაყით დგათავა-ლიერებიან: თავისი ნორჩი ხელებით რადიოციტრებულ კაბინეტებს, ახალსა და საინტერესო ექსპონატებს, მოდელს... ბევრი მათგანი უკვე ცხოვრების ფართო გზაზე გავიდა. სასახლის ყოფილი ნორჩი ავიამოდელისტები: 4. მხიტი, კ. კონუსევილი, მ. რუსაძე და კიდევ ბევრი სხვა, ახლა უკოვციის სახელობის მოს. კოვის საევიაციო აკადემიისა და ბაუშანის სახელობის უმაღლესი ტექნიკური სასწავლებლის სტუდენტები არიან. ტექნიკის განყოფილების ბევრი აღზრდილი სწავლას თბილისის უმაღლეს სასწავლებლებში აგრძელებს.

10. მხატვრული აღზრდის კერა

სასახლის ცენტრალურ ვესტბიბულში შემოსულ პიონერთა დაკვირვების საგანია კიდელზე გამოიდებულნი ორი ფარი წარწერთ: „დღეს სასახლეში“, „სხვად სასახლეში“. გარბი იუწყებიან: დღეს სასახლის თეატრალურ დარბაზში ჩატარდება დრამატული კოლექტივის წარმოდგენა — „მისი მეგობრები“; ხვალ სასახლეში თოჯინების თეატრი წარმოდგენს. მისხლოვის „ბაქია ბაქიას“. ანდა: დღეს — პიოვის „ოჯახი“, ხვალ — ედათუნას სა-მართალი“, კონცერტი თვითმომქმედი კოლექტივის მონაწილეობით... და ასე შემდეგ. ეს სპექტაკლები, კონცერტები, მხატვრული ინს-

ნანაჰ პიქვეთი სტუმრად ბიონერთა სასახლეში.

ცნობები და სხვა მრავალი ტარდება სასახლის მხატვრული აღზრდის განყოფილების თვითმოქმედი წრეების წევრთა მონაწილეობით. ნორჩი მსახიობები გატაცებით ასრულებენ საყვარელი პიესების გმირთა როლებს; ზოგიერთი თოჯინების თამაშის ხელოვნებას დაუფლებია და, მათთან თუ საუბარი მოვიხდეთ, მაშინვე გეტყვან, რომ მათი თამაშით აღტაცებული ბავშვის სასახლეში სტუმრად წვეული საბჭოთა კავშირის სახალხო არტისტ ობზარცოვი. არაერთხელ უსახელებიათ თავი ქართული, საბჭოთა კავშირის ხალხთა და დემოკრატიული ქვეყნების ხალხთა ციკვების ანსამბლებს. ქართული ციკვის ანსამბლში ბევრი ნიჭიერი მოცეკვე აღიზარდა. ახლა ისინი ქართული ციკვის სახელმწიფო ანსამბლსა და ხალხური სიმღერისა და ციკვის ანსამბლში არიან გაერთიანებულნი. არანაკლები მიღწევები აქვთ დომბრისა და სასულე ორკესტრების ნორჩ შემსრულებლებს. სასახლის ორ დიდ ფართო დერეფანში მოწყობილია ნორჩ მხატვართა და სკულპტორთა გამოყვანილი. თვალს იტაცებს მ. სმირნოვის სკულპტურები: „საპარადო შესასვლელთან“, „ღიაღია ჩემი ქვეყანა“, „სტუდენტი რაინი“, თ. კიკელიშვილის „გიორგი საყაქი“. განსაკუთრებულ მოწონებას იმსახურებს სასახლის აღზრდილის, ახლ სახატორთა აკადემიის სტუდენტის ჯემალ ფაჯარაძის ქანდაკება — „სუთიანი მილი“. ნორჩი მხატვრების — ემირ ზურგანაძისა და ვივი ვაჟაიძის ნახატებში უკვე იგრძნობა მხატვრული ოსტატობა. ახლა სწავროდ მონაწილე თავის ნორჩ მეგობრებთან უკვე საკმარის ცოდნით ახალგაზრდა მხატვრები გ. თოთიხაძე და რ. თურქია, რომლებიც დიდი გულსატყუართ ათავლიერებენ პატარების ნამუშევრებს და ეს უმსხრბრებია — ისინი ხომ სასახლეში აღიზარდნენ და დავაყვანდნენ.

სპორტის დამსახურებული ოსტატი ალ. ფაჯარაძე შეუადრინებს ატარებს ალბინიზმს სექციასში

12. გულბოილი შესხედრკები

ყოველთვის გულბოილად ხედვიან პიონერთა სასახლეში საზღვარგარეთის ქვეყნიდან ჩამოსულ სტუმრებს, რომლებიც ხალხის კეთილდღეობისათვის და მთელ მსოფლიოში მშვიდობის საქმისათვის მებრძოლთა რიგებში დგანან. დღესაც ყველას ახსოვს გამოჩენილი თურქი პოეტის ნაწი მქიქეთის მოსვლა სასახლეში. პიონერთა გულბოილი შეხედრით აღტაცებულმა მქიქეთმა თავისი წიგნები უსახალხო ნორჩ ლიტერატურებს. ნაწი მქიქეთის სიხარულს საზღვრად არ ჰქონდა, როდესაც მან ნორჩი პოეტის ვაჟა ორბელიძის პატარა, სიყვარულით აღსავსე სიტყვა თურქულ ენაზე მოისინა.

სასახლეში სტუმრად მოსული გმირი ფრანგი ქალი რაიმონდა დინე და ცნობილი ინგლისელი მწერალი ჯეკ ლინდსეი მეტად გაოცებული დარჩნენ იმით, რომ ქართველი პიონერები ქარავნდ ფლობენ ფრანგულ და ინგლისურ ენებს. აი, რას წერს ჯეკ ლინდსეი: „ჩემი უდიდესი აღფრთოვანება გამოიწვია იმ ამბავმა, რომ ქართველი ახალგაზრდები დიდი სიყვარულით ასწავნიდნენ შექსპირისა და ბაირონის, შელისა და დიქენსის სახელებს! რა კარგად ლაპარაკობდნენ ქართველი ბავშვები ინგლისურ ენაზე!...“

თბილისის პიონერთა სასახლით და პიონერთა საქმიანობით აღტაცებული, მორეული ავსტრალიის ახალგაზრდთა დიდუკაციის წევრი დივიტო შირი ვაწვთ „სოციალსაია კულტურის“ წერდა: „შეიძლება ყველაზე საინტერესო, რაც ჩვენ სრ კავშირში ვნახეთ, თბილისის პიონერთა სასახლე იყო. ეს იყო რაღაც ზღაპრული. კეთილმა ფერმა უთხრა ბავშვებს: „რაც გინდათ, ყველაფერი ისურვეთ, დაქინა ხელი და ოცნება სინამდვილად აქცია. ამ შეხვედრებში კეთილი ფერია საბჭოთა ხელისუფლება, რომელიც დიდად ზრუნავს ბავშვებზე. ჩვენს ქვეყანაში არაფერია იმის მსგავსი, რომ პიონერთა სასახლესთან შედარება შეიძლებოდა...“

და მართლაც ჩვენი დიდი ქვეყნის მთავრობა და კომუნისტური პარტია ყველაფერს აკეთებენ იმისათვის, რომ პატარებმა კარგად ისწავლონ, შეერვიონ შრომას, გონივრულად დაისვენონ. ამიტომ, რომ ნორჩი ლენინელები მოწოდებან: „ყოველწინტური პარტიის საქმისათვის საპროდუქციული იყავ მზად!“ მდგრად პასუხობენ: — „მზად ვართ!“

11. ჩეპკონთა გვა

სასახლის ნორჩ ფიჭულტურელებს დამოუბოლი აქვთ კარგად მოწყობილი სპორტული დარბაზები, მოედნები და ტირი. აქ იყავებო სხეულს, აქ იწრთობიან მომავალი ოსტატები: ტანმწვარჯიშოები, მოკიდავეები, მუშაობები, მოფარაკაბები, კალათბურთელები, აღბინებები, მოქადრაკენი... საქართველოს ნორჩნივე სპორტსმენებს შორის ბევრია პიონერთა სასახლის კედლებში აღზრდილი. პიონერები კარგად იცნობენ კალათბურთელებს — გომიშვილსა და რუხაშვილს, ტანმწვარჯიშეებს — გელუჟაშვილს, კომისარეულს, ხაჩიძეს. ახალგაზრდა მოქადრაკენი — მანანა ტრაგონიძეს, რომელსაც უნდა ერთი წელია, რაც სასახლე დასტოვა. იგი 1955, 1954 წლების საქართველოს ჩემპიონთა გოგონათა შორის. 1954 წელს ზაფხულში მან საქავშირა პირველობაზე ჩემპიონის საპატო ადგილი დაიკავა. იგი ახლაც წარმატებით თამაშობს უკვე მოზრდილთა შორის.

წელს დიდი სიხარული განაცდებნა პიონერებს 14 წლის გოგონამ ნონა გაფრინდუშვილმა. საქართველოს პირველობაზე მან პირველად 1954 წელს ითამაშა და მეხუთე ადგილი დაიკავა. სტარტისათვის ეს ცუდი შედეგი არ იყო. 1955 წელი, კი ამ პატარა მოქადრაკემ ქალბებთან შეჯიბრებით დაიწყო. აი, შედეგიც: თბილისის პირველობაზე პირველი ადგილი თბილისის პირველობას საქართველოს ჩემპიონატი მოჰყვა. ამ შეჯიბრზე პატარა მოქადრაკემ ქალბების მოყვარულები განცვიფრებამდე მიიყვანა. 15 ტურთან ნონამ 15 მოიგო და დაიკავა პირველი ადგილი. ჩემპიონატიმ კონსტრუქტორემ მონაწილე მოსკოველ ოსტატ ვოიციჟან პარტა მოიგო, ხოლო სპორტსმომისო კატეგორიის ოსტატ ივანტიევსთან უანძვე დაამარჯა. ნორჩ ფიჭულტურელობათვის ყოველთვის ღია სასახლის კარები.

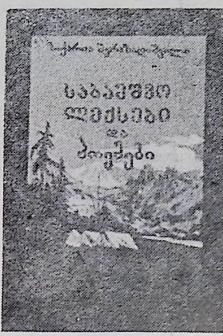
ბენალი ბენლინი

ბ ე ნ ლ ი

საღლაე რომანში,
დიდი ხნის წინად
იპოვნეს განძი
მღინარის პირას...

ეს წაიკითხა
სერგომ და იმ წამს
განძის საპოვნელ
გათხარა მიწა:

გათხარა სახლთან,
წყალთან
და ბაღთან.
დაცინეთ ვერვინ
ვერაფერს გახდა.

ქურნალ „პიონერის“ მკითხვე-
ლები უკვე იცნობენ ზაქარია შერა-
ზაღდიშვილის პოემებს: „მისახიობები“
და „ხანდრთა ქომაგი“, რომლებიც
ჩვენი ქურნალის ფურცლებზე და-
ბეჭდა. „საბლიტგამმა“ მიერ და-
მოქვეყნებულ კრებულში თქვენ
ნახათ ზ. შერაზაღდიშვილის ასალ
საპაპუშო ლექსებსაც. ეს ლექსები

„პირველი სიბღერა“

ჩვენი მოზარდი თათბა სწორად
კითხულობდა ქართულ საბავშვო
ქურნალ-გაზეთებში პოეტ ვასო
გვეტაძის ლექსებს. დღეს კი იგი
პირველი წიგნით წაიხსნა ბატარა
ჩკითხველების წინაშე. („პირველი
სიბღერა“ — ასე ეწოდება საბავშვო
ლექსების ამ კრებულს. ბავშვები

პოეტს დაწერილი აქვს სხარტად, სა-
ლი ჰუნორით, თქვენთვის გასაგები
წიით.

ამ მხრივ განსაკუთრებით აღსა-
ნიშნავია ლექსები: „ჯარისკაცო“,
„გმირი“, „ვაშინებდი“, „სიციცხე-
ლო“ და სხვები. ვის არ ნახავთ ამ
ლექსებში? პატარა ტარიელს, თავი
გმირად რომ წარმოუდგენია და ხი-
ლის გულისთვის კი ტირის; ზუ-
რაბს, ამხანაგებს ჩანთით რომ ეჩ-
ხუბება ხოლმე, მშინაბა ნახოს...
მაგრამ მათ გარდა პოეტი გვაცნობს
შრომისმოყვარე მოსწავლეებსაც. აი,
ბიძინა! ხარაზობით თავი გამოიჩინა
პოენერთა ბანაკში, გიგლა კი ტრაქ-
ტორისტებსა და კომბაინერებს დას-
დევს მიწოდროში, მათგან სუკის
მართვას სწავლობს. თინა ქურას
აშენებს, უნდა ფოლადის მღინაბე-
ლი გამოვიდეს.

ბავშვები სიამოვნებით წაიკითხა-
ვენ ზაქარია შერაზაღდიშვილის სა-
ბავშვო ლექსებსა და პოემებს, რა-
მელიც „საბლიტგამმა“ გამოისცა.

ამ წიგნში წაიკითხავენ ლექსებს:
„ლენინის მუხუცემში“, „სკოლის გა-
სწავება“, „ჩვენი ბავშვები“ და პოე-
მებს: „ამბავი ერთი ბიჭისა“ და „მა-
მლაყინა“.

ჩვენი სამშობლო, სკოლა, პიონე-
რული ცხოვრება. აი, პოეტის სა-
ბავშვო ლექსების თემა. იგი გულ-
წრფელად შეხარბის ჩვენს ბუნდოვან
თაობას, მყინვარზე ასულ მამაც
კომკავშირულს, წითელუცხასაცე-
ვიან ბიჭუნებსა და გოგონებს.

მშობლიური სკოლის გამსენება
ახლაც სიამეხა ჰგერის ავტორს. ამ
ფანჯრებიდან მან ხომ „შეეცნის
ყველა კიდეს გახედა!“ ბავშვების
მოკირნახულე ტალარა მასწავლებე-
ლო ისევე ღიმილით გაჰყურებს ბა-
ტარებს.

„აი, სიციცხლის მუღამ მებელო,
მიღის, ოცნებით ქუჩას გაჰყურებს
ჩემი კეთილი მასწავლებელი,
ჩემი ნამდვილი მოკირნახულე...“

ნაზი კილაოსონია

ძაბის სერგო:
„იცინეთ, ვნახოთ“...
უეცრად ბარი
წააწყდა ნაფოტს.

ნაფოტზე იყო
წარწერა ვრცელი,
ძველი სლაფური
გაქრული ხელით:

„პატარა ქოხთან
მუხაა ნორჩი,
აღმოსავლეთით
თორმეტი ბიჯი
იარე,
მორჩი!

უზმომდე
ორმოს ამოთხრი მაშინ —
სიფართით არშინს,
სიღრმითაც არშინს.

აღმოსავლეთით
ოთხ ნაბიჯს ივლი,
მერე მოთხარე,
ეძებე სკივრი.

მესამე ორმოს
ამოთხრი სამხრით,
მეოთხისათვის
გაგზავნე ხალხი.

მეხუთისათვის
ნუ ზომავ მანძილს,
დაკარი ბარი,
მიიღე განძი“.

უზმომდე
ორმოს ამოთხრის ბავშვი —
სიფართით არშინს,
სიღრმითაც არშინს.

აღმოსავლეთით
ნაბიჯი ოთხი
დათვალა, ორმოს
მეორეს მოთხრის —

მესამე ორმო
გათხარა სამხრით,
მეოთხისათვის
მოიხმო ხალხი...

არა ყავს ხალხი
და ფიქრობს ასე:
„ნება რითი ვარ
ნაკლები სხვაზე“

მომეცით ნერგი
სალი და ნორჩი...

მე ეს ამბავი
მიამბეს კვირას.
ახლა ბალია
მდინარის პირას.

მეხუთეს გათხრის,
არ ზომავს მანძილს,
ჩახტა ორმოში —
აიღოს განძი...

უცებ ზემოდან
მოესმა ხმები,
თავს დასდგომოდნენ
სიცილით ძიებები:

— ხუთია ორმო,
ჰა, ნერგიც ხუთი.
დაფასდა შრომის
ყოველი წუთი!

ეწყინა, მაგრამ
არავის უმხელს:
„მათ დაუმალავთ
ნაფოტი წუხელ.“

დაფასდეს შრომის
ყოველი წუთი,
ხუთია ორმო,
ნარგავიც ხუთი.

იცინის სერგო:
— რაც იყო — მოვრჩით!

ბაღს იცავს მუხა,
ქარია როცა,
ხუთი ხე სერგოს
მარჯვენას ლოცავს.

განძი ხილული
უფროა ძვირი,
ვიდრე განძები
სუყველა სკივრის!

თარგმნა **ზ.ო.თა ჩანტლაძემ**

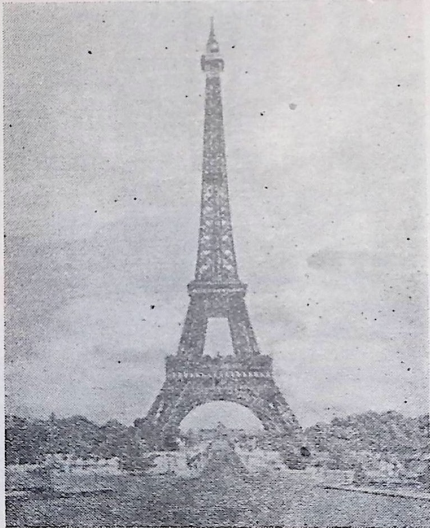
ახალი მეგობრები

პაპი სორავე

სსრკ სახალხო არტიტი

ჩემო პატარა მეგობრებო, ჟურნალ „პიონერის“ მკითხველეთო. ოდესღაც მეც თქვენი ტოლი ვიყავი. თქვენსავით მიყვარდა თამაში, ცეკვაობა, მაგრამ თქვენსავით ჩემი ახლობელი მეგობარი მულდამ წიგნი იყო.

წიგნმა შემაყვარა ჩვენი ადამიანების ღრმა, სულიერი სამყარო. წიგნმა მიჩვენა ცხოვრების გზა. ბევრჯერ გამაცინა, ბევრჯერ კი... ამატირა კიდეც. ამით მე და თქვენ, ჩემო პატარებო, საოცრად ფგავართ ერთმანეთს. ახლაც შემიძლია დავჯიღე თქვენთან ერთად, ჩამოვთვალო საყვარელი ავტორები, ამაღელვებელი წიგნები, თითქმის ზეპირად გავისენო ეპიზოდები ამ წიგნებიდან. ვესაუბრო მათ გმირებს. ჩემთვის ეს გმირები ზომ ყოველთვის ცოცხალი ადამიანები იყვნენ! რა დამაიწყებს ტყვიების სეტყვაში სტენით მიმავალ ბიჭუნას? ბარიკადებზე ასულ ამ პატარა მაწანწალას, ვისი სახელიც ჩემს მეხსიერებაში პარიზის კომუნასთან ერთად ბრწყინავდა ყოველთვის, ვის სახელსაც ვიცი, დამასწრებთ. ჩემო პატარე-

ეიფელის კოშკი

ბო — გავროში, დიას, გავროში. მეც თქვენსავით დავდედი მის ბარიკადების ლაბრინთებში, ვკრეფდი ტყვიას და გვერდში ვულექი თვისუფლებისათვის აღმდგარ უფროსებს. ბოლოს კი მეც თქვენთან ერთად ვტიროდი მის სიკვდილის, თუმცა კი გმირულს.

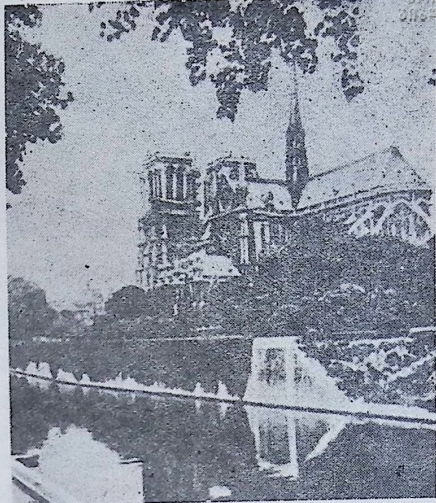
და აი, პარიზში ვარ — თქვენი საყვარელი გავროშის პარიზში. 1955 წლის ნოემბრის მიწურულა. 30 ნოემბერს აქ კინოთეატრ „ნორმანდიაში“ იხსნება საბჭოთა კინოფილმების ფესტივალი. ჩემთან ერთად იმყოფებიან ჩვენი კინოხელოვნების მოწინავე ადამიანები. პარიზის მოსახლეობამ უნდა ნახოს საბჭოთა ფილმები: „ცხოვრების გაკეთილი“, „ერთგული მეგობრები“, „სტუნია“, „რომეო და ჯულიეტა“, „ალბანეთის დიდი მხედართმთავარი სკანდერბეგი“... ჩვენ ღრმად გვწამს, რომ ეს ფილმები პარიზის მშრომელების საყვარულს დამისახურებენ. არც შეგმცდარავართ. მაგრამ ვიდრე უზარმაზარ კინოთეატრ „ნორმანდიას“ ხალხი აწყდება ერთი კვირის განმავლობაში, ვიდრე პარიზის გაზეთები აღტაცებულ წერილებს ბეჭდავენ საბჭოთა კინოხელოვნების შესახებ, ვიდრე ცნობილი ფრანგი მსახიობები: ივ მონტანი, ფანფან ტიულუანის ორეული ჟერარ ფილიპი, ჟან მარე და სხვები გულთბილ შეხვედრას უწყობენ საბჭოთა კინომსახიობებს, — ს. ბონდარჩუკს, ნ. ჩერკასოვს, ლ. ცელიკოვსკიას, ა. ლარიონოვას და მათ მეგობრებს, მე და თქვენ პარიზი დავიარეთ.

ჩასვლის პირველ დღეს მისი დათვალიერების საშუალება არ მომეცა. ქალაქში ნისლი იდგა. ახლა კი შემოდგომის მზის უჩანასქელი სხივებით შემბარა დღეა.

პარიზი მსოფლიოს ერთ-ერთი უდიდესი ქალაქთაგანია. იგი ტურისტთა საყვარელ ქალაქად ითვლება, იმდენად მდიდარია სიძველეთა ძეგლებით, მუზეუმებით, გასართობებით. როდესაც გეოგრაფიაში საფრანგეთს გადიოდით, პარიზის აღწერის დროს მასწავლებელმა ალბათ ასე დაიწყო: საფ-

რანგეთის დედაქალაქი პარიზი უმნიშვნელოვანესი ეკონომიური, პოლიტიკური და კულტურული ცენტრი ქვეყნისა, მდინარე სენაზე მდებარეობს. ლამაზი სანახავია სენის თეთრი ხიდები. აქედან დიდ ბულვარამდე პარიზის ცენტრალური ნაწილია: საზოგადოებრივი დაწესებულებანი, ბანკები, ბიჩრეები, დიდი მაღაზიები, მნიშვნელოვანი ყურნალ-გაზეთების რედაქციები. აქვე ვადის ქალაქის მთავარი მაგისტრალი — რივილის ქუჩა, რომელიც რამდენიმე მოედანს აერთებს. პარიზის ეს ნაწილი გამოირჩევა კეთილმოწყობითა და გამწვანებით. რას არ ნახავთ აქ: სურათებს, ანტიკვარულ ავეჯს, ძვირფას სამკაულებს, ხალხით სავსე კაფეებსა და რესტორნებს, მდიდრულ ბინებს, რომლებიც მშვენიერი ბაღებით არიან გარშემორტყმულნი. ამ რაიონის დასავლეთს კი აკვირვებენ ცნობილი პარკი — ბულონის ტყე. სენის მარცხენა ნაპირზეა მოთავსებული სობორნა, კოლეჯი დე ფრანსი, სამთო აკადემია, პანთეონი, საფრანგეთის ნაციონალური კრებისა და რესპუბლიკის საბჭოს შენობა; სენის მარცხენა ნაპირზევეა აღმართული ცნობილი ეიფელის კოშკი, რომლის სიმაღლე 300 მეტრს უდრის. იგი მსოფლიოში ერთ-ერთ უმაღლეს კოშკად ითვლება. მეტად საინტერესოა მის ზედა ბაქანზე მოწყობილი ასტრონომიული და მეტეოროლოგიური ლაბორატორიები, ფიზიკური კაბინეტი. აქვეა მოთავსებული ძლიერი რადიოსადგური. თუ კოშკს თავზე მოვუჭყევით, მთელი პარიზი ხელისგულზე გადავხეწვლება. ჩვენ ამ სიმალიდან გარკვევით დავინახავთ პარიზის ოტისმშობლის ტაძარს, რომლის ბრწყინვალე სურათი ჯერ კიდევ ჰიუგომ წარმოგვიდგინა თქვენს საყვარელ წიგნში: „პარიზის ოტისმშობლის ტაძარი“...

პარიზის ოტისმშობლის ტაძარი

ბავშვები ლუქსემბურგის ხაღში

„სტვენით დადის პაწია,
ქუჩებს იკლებს ხმაურით,

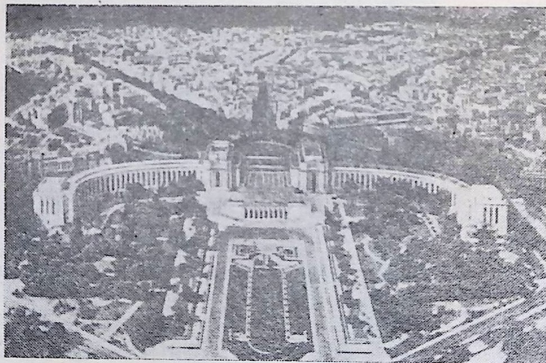
ამბავს გეტყვის, გაცინებს
გრომად დავლურს დაუვლის.“

ამ მეტად მხიარულმა ბიჭმა, რომელსაც ტკიბულულით არასდროს უჯერებია გული, რომელსაც წიგნის ფურცელიც კი არ გადაუშლია, მაინც კარგად იცის, რომ:

„მაგრამ წლები გავა და
გადიქცევა გავროზად.“

ვიდრე ბულონისა და შემდეგ ვენსენის ტყისაკენ გავისიერებდეთ, მოდიოთ ამ ცელქ ბიჭს პარიზის „ჯურნალებში“ გაეყვით, იქ, სადაც საოცარ სანახაობას წვაფყდებოთ: თავზე ხელაღებულები, უბინაოები, ლატაკები, მოხუცები, უმუშევრები, ქუჩაში პირდაპირ ასფალტზე წვანან საშინელ სუნსა და ნესტში...

პარიზელი ბავშვები გვხვდებიან სენასთან, ბლუვარზე, მოედანზე, ბულონის ტყეში. ისინი აღტაცებით გვიყურებენ საბჭოთა ადამიანებს. მათ წარმოადგენაში ყოველი საბჭოთა ადამიანი — გმირია. ამ ბავშვებს მას შემდეგ, რაც კინოთეატრებში „ალბანეთის დიდი მხედართმთავარი სკანდერბეგი“ ნახეს, სადაც მე სკანდერბეგს ვთამაშობ, გმირად მივაჩნეო. ამ დღეებში მათთვის ამაზე მეტი ჯილდო არ არსებობს — იარონ ჩვენთან ერთად. მე ვეფერები მათ. დამყავს ყველგან, ვციდულობ ათასგვარ საჩუქრებს მათთვის. ერთხელ, როდესაც კარუსელზე ჩამოყიდებულ ავტომობილში ვჯდებოდი, სადაც მხოლოდ ერთ კაცს უშვებდნენ, ბავშვებმა მაინც თავისი გაიტანეს: ისინი ჩავვისხდნენ ავტომობილებში და ჩვენთან ერთად იცინოდნენ კარუსელის თებერლამხსნელ ტრიალში.

შაიოს სახალე

პარიზის უმწვენიერეს პარკს — ბულონის ტყეს, არაფრით არ ჩამოუვარდება ვენსენის ტყე, რომელიც მის მოპირდაპირე მხარეს მდებარეობს. ეს ტყე იმით არის უფრო ძვირფასი, რომ იგი პარიზის მშრომელთა საყვარელი ტყეა. აქ დადის მხოლოდ დიდ მხოლოდ დემოკრატიული ნაწილი ქალაქის მოსახლეობისა. აქ იმართება მუშათა დღესასწაულები, დემონსტრაციები. აქ დარბიან, თამაშობენ, მხიარულობენ მუშათა კვარტალის ბავშვები.

პარიზმა აღგავფრთოვანა ხელოვნების საუცხოო მუზეუმებით. ძნელია სიტყვით, გადმოგვცეთ ის გრძნობა, რაც ლუვრის მუზეუმში ძვირფასი კოლექციების ნახვისას განიცადებ. დიდხანს ვიდექი ხელოვნების ბრწყინვალე შედეგების წინაშე...

ფოთოლცენა დიდი ხნის მითაყებული იყო პარიზის პარკებში. წამოსვლისას მაინც ყურებში გვედოა იგი მონტანის ხმა, რომელიც „მეღვარ ფოთლებს“ უმღეროდა. რა ძვირფასია ეს ყველაფერი ფოთლებიც კი იმათთვის, ვინც კაცობრიობის მაისს უფრთხილდება...

ჩემს ოჯახში მე სპეციალური კუთხე მაქვს ბავშვებისა. აქ ვინახავ ყველაზე ძვირფას საჩუქრებს — საჩუქრებს მოძღვრულ ბავშვების ხელით. მათ ფოტოსურათებს, მრავალნაირი ხელითა და მრავალ ენაზე დაწერილ წერილებს. ამ ბოლო დროს ჩემს კუთხეს ახალი საჩუქარი შემომეძატა: ესაა ხავერდის დათუნა. იგი ძვირფასია, რადგან ახალმა, პატარა მეგობრებმა — ბერლინელმა ბავშვებმა მაჩუქეს.

პარიზიდან დაბრუნების შემდეგ საბჭოთა დელეგაციამ გერმანიის დემოკრატიული რესპუბლიკის მრავალ ქალაქსა და სოფელში იყო. ჩვენს კინოფილმებს აღტაცებით სვდებოდნენ მშრომელები, სურათების ჩვენების შემდეგ მუშები გამოდიოდნენ სიტყვებით, სადაც ხას უსვამდნენ საბჭოთა კინოფილმების მორალს და გადაღების მალე ტექნიკურ მხარეს. ასეთი კინოდემონსტრაციები ჩატარდა ბერლინში, ლაიპციგში, დრეზდენში, ვეიმაში, ვიტენბერგში, ერფურტში და სხვა ქალაქებში. მოეწყო მრავალრიცხოვანი შეხვედრები კინომაყურებლებთან და ყველგან ყოველთვის ტანს გვიკრავდნენ ყველაზე საყვარელი მაყურებლები — ბავშვები. ისინი პარიზელი ბავშვების მსგავსად ფანსაკუთრებით სკანდერბეგით იყვნენ აღტაცებულნი.

დრეზდენში ერთხელ ჩემთან მოვიდა გერმანელი მუსა, რომელმაც თავისი ვაჟი მოიყვანა თან. ბიჭუნას წინა სალამოს „სკანდერბეგი“ ენახა და მამა თხოვნით აეკლო — „სკანდერბეგი“, გამაცანიო. ამის შემდეგ მე და ეს ბიჭუნა დავმეგობრდით. დრეზდენში ჩვენი ყოფნის მანძილზე იგი ჩემი განუყრელი თანამგზავრი იყო. წამოსვლისას კი მართუქა თავისი ფოტოსურათი წარწერთ. გერმანიაში შეძენილი პატარა მეგობრები არ მივიწყებენ. ისინი სწორად მიგზავნიან წერილებს, მეკითხებიან რას ვაკეთებ ახალს, ხომ არ დავივიწყე ისინი. თავის მხრივ მუდმივ მეგობრობას მპირდებიან. ერთმა მეგობარმა ახლახან ასეთი ხასიათის დავალება მომცა: უნდა შევუვაროვო საბჭოთა მარჯების კოლექცია, ლამაზად ჩაუფერა ალბომში და ისე გავუგზავნო.

გერმანელი ბავშვები სწავლაში შრომისმოყვარენი არიან, თითქმის ყველა მათგანი გულმოდგინედ სწავლობს რუსულ ენას. ისინი ამაყად დაატარებენ პიონერულ ნიშნებს. მათ ძალიან აინტერესებთ საბჭოთა ბავშვების ცხოვრების ყველა წვრილმანი. ამიტომ იყო რომ, კითხვებით მავსებდნენ ჩვენი ბავშვების ცხოვრების შესახებ. აინტერესებდათ როგორ სწავლობენ ჩვენი ბავშვები; როგორ მუშაობენ პიონერულ ორგანიზაციებში; როგორ იყენებენ თავისუფალ დროს. რამდენადაც შეგვეძლო ვაკმაყოფილებდით მათ კითხვებს. ვუამბობდით ჩვენი გვირი პიონერების შესახებ, საბჭოთა ბავშვების ბედნიერი ცხოვრების შესახებ, რაც შეეხებოდა თამაშობებს, მე აღუშურე თქვენს ბერლინელ მეგობრებს ქართული ლაბტობანა, ჭიდაობა.

ახალწლის წინაღობებში საბჭოთა დღეგაცია კიდევ ბერლინში იმყოფებოდა. მე შემთხვევა შეონდა თვალ-ყური მეღვენებინა გერმანელ ბავშვთა სახალწლო სამზადისისათვის. იქაც, ისევე როგორც ჩვენთან, ბავშვები ნაძვის ხით ხვდებიან ახალწელს, მაგრამ ჩვენ მოგვიბოლა ერთმა ჩვევამ: ყოველ მაღაზიასა და სავაჭრო დაწესებულებაში აუცილებლად უნდა მდგარიყო უშეწევრად მორთული ნაძვის ხე. და ყველა შვიცარი ამ დაწესებულებაში

გამათვისუფლებელი საბჭოთა მებრძოლის ძეგლი ბერლინში.
ქანდაკება ე. ვუტიჩისა

სებულებებისა აუცილებლად თოვლის პაპას ტანსაცმელში უნდა ყოფილიყო გამოწყობილი.

დადა გამოთხოვების დღეც. მოსკოვში გამომგზავრებისას ჩვენ გვაცილებდნენ უამრავი ძველი და ახალი მეგობრები. ამ მეგობრებში მრავლად იყვნენ ბავშვებიც. კიდევ ერთხელ შეგავლე თვალი მათ, კიდევ ერთხელ ავხედე თმში დაღუპულ საბჭოთა მებრძოლის საფლავებთან აღმართულ საბჭოთა მებრძოლის მონუმენტურ ქანდაკებას. მას ცალ ხელში მახვილი უჭირავს, მეორეთი კი მკერდში ჩაუტარავს ომის ქარიშხალს გადარჩენილი პატარა ბავშვი. ამ ბავშვისათვის იმალეებს ხმას დღეს მოწინავე კაცობრიობა, როდესაც მშვიდობას მოითხოვს. ეს ბავშვი ჩვენი მომავლის ყველია, და ჩვენ, უფროსები, ენერჯიას არ დავიმურებთ რათა მხოლოდ დამხოლოდ მზიანი დარი იდგეს მისი ცხოვრების გზაზე.

სწორედ აქ ვლინდება დიდი ინსტიუქტი დედობისა. ხანდაშუალედში მგლებში ეს ინსტიქტი შეინარჩუნება მარტო მამონი, როცა ისინი ზრდიან ლევებს, არამედ მომდევნო პერიოდშიც.

ნახ. ი. ნიკოლსკისა

6. აპიუპიონი;

გავევები მხაჟის გუნაგში

— მგელაყა! მგელაყა! — გღეღეხი ყვირილით შემოხვდნენ მონადირეების მიერ ტყეში დეკრუნი უცნაურ არსებას. ადამიანების ფეხებთან მოკრუნხულმა ცხრაათი წლის ბავშვმა უცებ გაკურცლა. დაოთხილი მიბრუნდა, თავი დახარა, მიწას ეხებოდა ხელისგულდებით და ნახევრად მოხრილი ფეხების ტრფეხით. ბავშვი ჩქარა შეიპყრეს. იგი არაჩვეულებრივი სანახავი იყო: გამზარტი, დაუძურებელი სხეული, წვრილი კიდურები... ხელისგულდება და მუხლისთავებზე მსხვილი კორძები გადაკვრიადა.

ახეთი უცნაური არსება ნახეს ინდოეთის ტყეებში ლანაუსთან, ნეპალის საზღვრის მახლობლად. ზოგიერთი მკვლევარი ფიქრობს, რომ ეს ბიჭი გამოკვების და გაზარდეს მგლებმა.

ცხოველებს მიერ ბავშვების გამოკვების შემთხვევები ცნობილია ძველთაგანვე. ამან თავისი გამოხატულება პოვა ბერძნულ და რომაულ მითებში, ძველ სპარსთა და არაბთა ლეგენდებში, და ჩვენს დროშიც, პოლინეზილების ლერწმულ ქოხებში თუ ინდოეთის სოფლებში, შეგიძლიათ მოისმინოთ გასაოცარი ამბები ბავშვებზე, რომლებიც ჯუნგლებში გამოზარდეს მგელურება ცხოველებმა.

1940 წელს ინგლისში გამოქვეყნდა სილიდური მეცნიერული შრომა, სადაც აღწერილია 32 შემთხვევა „ველური ადამიანების“ კვიზისა. ცხრაგეტი მათგანი გამოკვების

მგლებმა; ოთხი — დათვებმა, ერთი კი — ლეოპარდმა.

ამისი მსგავსი ფაქტები ცნობილია რუსეთშიც. გასული საუკუნის დამლევს ნიკოლოზ პირველმა ვასცა ბარძანებმა, უპატრონო ბავშვთა სახლში მოეთავსებინათ ძაღლის მიერ გადარჩენილი ბავშვი. საქმე შემდეგ იყო: ცენტრალური რუსეთის ერთ-ერთ სოფელში, ხანძარს დროს, დიდმა ნაგზმა ცცხლწოდებულ სახლიდან გამოიყვანა ბავშვი, რომლის მშობლები იხსენებოდა ხანძარში. ძაღლი კვებავდა ბავშვს, ცუდ ამინდში გვერდით მიუწევებოდა ხოლმე და თავისი სხეული ათბობდა.

როგორც ცნობილია, ძუ მგელი სამი კვირის განმავლობაში მხოლოდ რძით კვებას ლეკვებს, მერე კი, როცა რძე უკვე აღარ ამაყოფილებს წამოზარდილ ლეკვებს, ძუ მგელი მათ აწვდის ნახევრად მოწებულ, ამონაცონს საქმელს. ასევე იქცევა ზედიე მგელიც. ეს საკვები ძალიან ნოყიერია, ყუთთანია. მგლის ბიოლოგიის ამ თანახმობებით აიხსნება აღბათ ის ფაქტობები, რომ უფრო სწორად მგლებს, ვიდრე სხვა ცხოველებს, შესწევთ უნარი გამოკვებონ და გაზარდონ ბავშვები.

ძუ მგელი, გამოკვებას რა თავის ლეკვებს, მეორე გაზაფხულისთვის მიატოვებს მათ. ისმის კითხვა: რა ენართება ბავშვს, რომელიც ამის შემდეგაც, კარგა ხნის განმავლობაში ყოველად უმწეოა და უსუსური?

საყოველთაოდ ცნობილია მრავალი შემთხვევა, როცა კატები ძუძუთი ზრდიდნენ წრუწუნებს, ხოლო ძაღლები — კნუტებს. ზოგჯერ ძუ მგლებს ბუნაგებში მიჰყავთ ხოლმე ძაღლის ლეკვები და ბატყნებიც კი. ხოლო ძაღლები, რომელთაც ლეკვები წაართვს, ცდილობდნენ თოჯინებისათვის ეწოვებინათ ძუძუ.

მეტად საინტერესოა ლეოპარდის მიერ ბავშვის გატაცების შემთხვევა 1920 წელს. საამაში, კასარის მთებში, პატარა სოფლის მცხოვრებლებმა ბუნაგში მოკლეს ლეოპარდის ორი ლეკვი. ლეკვების დედა დიდხანს დაძრწოდა სოფლის მახლობლად. სოფელში რამდენიმე დღეს ემსილათ ლეოპარდის შესაძლო დამოილი. ერთხელ, იმ სოფლის მცხოვრები გლეხი წვიდა ყანაში და თან წაყვანა ორი წლის შვილი. ბიჭი დატოვა ყანასიწრე. ბავშვი თამაშობდა. უყებ გლეხმა გაიგონა ბავშვის ტირილი, მიბრუნდა და დაინახა: ლეოპარდს გატაცუნა მისი შვილი. მამის ყვირობზე მოკრძოდა ხალხი, მაგრამ ბავშვის მოწინავეს ყველა ცდა ამაო აღმოჩნდა.

განვლი სამმა წელმა, იმავე სოფლის მახლობლად მოკლეს ძუ ლეოპარდი, როცა მონადირეები მის ბუნაგში შეიღწენ, გასაცარი რამ ნახეს: ლეოპარდის ორ ლეკვთან ერთად ბუნაგში ბიჭიც იყო და ლეკვებთან ერთად იღრინებოდა, კბილებს აჭრებუნებდა. დაახლოებით სეთი წლისა იქნებოდა. დიდი გაქირვებით გამოათრიეს ბავშვი ბუნაგთან, იგი იკბინებოდა და წინააღმდეგობას უწევდა მონადირეებს. ბავშვი თავის მშობლებს მიხვარეს, მაგრამ რაღმდენჯერმე გაიპარა ისინიდან და ისე მოხერხებულა ნახლბებოდა ტყეში, რომ ძლივს პოულობდნენ თვით ძაღლების საშუალებითაც კი.

სამი წლის შემდეგ ბავშვი დასნულდა და დაბრმავდა, მაგრამ ყუსისკით შეუდგამლად ცნობდა ხოლმე საგნებსა და ადამიანებს. კასარში ბავშვის ისტორია ადგილში გაიშობა და შეისწავლა ეთნოგრაფმა პროფესორმა ნატონმა.

მხეცების ბუნაგში ნაპოვნი ბავშვების ასაკი ორიდან — ათ წლამდე აღწევდა. ისინი სრულად არ იყვნენ

ისე მიმზიდველნი და მომზობლავნი, როგორც მავალია და ტარანი — ეს რომანტიული ველურები ადამიანის გონებითა და მხეცის მოხერხებით. პირობით, მეტად საცოდაუები არიან, ვერ ლაპარაკობენ, ორ ფეხზე ვერ დადიან, კანენ მხოლოდ უმ ხორცის, ხასიათებიან მეტად შერღულდული გონებით, და მალე იღუპებიან.

ბუნებაში ნაპოვნი ბავშვის ასაკთან დაკავშირებით უნდა ვიფიქროთ, რომ იწყება გადაუღებელი კონფლიქტი ბავშვის ორგანიზმის შინაგან წყობასა და მხეცებისაგან მიღებულ ჩვევებს შორის. ვიდრე ის ბავშვია, ეს კონფლიქტი ნაკლებად იგრძნობა, ხოლო, როცა მასში აღვიძებენ სხვა მოთხოვნებსა, ეს კონფლიქტი მისთვის დამლუბველია.

ამ ბავშვებიდან ბევრი მოკვდა საავადმყოფოში. მხოლოდ ხანგრძლივი წვრთნის შემდეგ ახერხებდნენ ისინი ორ ფეხზე დგომას, ხელების საშუალებით ქაბას, რამდენიმე სიტყვის გაგებასა და დამახსოვრებას.

ოცდაოთხმეტი წლის წინათ, ინდოეთის ერთ-ერთი პატარა სოფელში ღამე გათათა მღვდელმა სინგმა. დღილი ხალხმა შესჩივლა:

— უკვე რამდენიმე წელია, რაც ვერც ერთ ჩვენთაგანს შვის ჩახვლის შემდეგ ვერ გაუხდენია გარეთ გამოსვლა; ჩვენს ტყეში ცხოვრობენ სულელები, რომლებიც დაღამაობით დაეხებებიან.

სინგმა გადაწყვიტა რამდენიმე გლეხთან ერთად იმ დამეხვე დამოუკიდებლობა და შეესწავლა ტყე. ოღონდ რომ შეზინდდა და დაბურულ ტყეში უკვე აღარ ისმოდა თუთიუშუმების ხრინწიანი ხმა, ჩაახფრებულმა გლეხებმა და სინგმა იქვე უური მოაკურეს ხმაგანმულ ყშოხეს. ამოვიდა მთვარე და მათ დაინახეს: ტყვიდან მიწდორზე გა-

მოვიდა სამი მგელი, უკან კი სტუმრა-სტუმრები მგლებს მიჰყვებოდა ორი, დამოხილი, ადამიანის მსგავსი არსება.

რამდენიმე დღის შემდეგ სინგმა ბიავნი მგლების ბუნავს. ორმა მგელმა თავს უშველია, ძუ მგელმა კი არ დატოვა ბუნავი. ძუ მგელი მოკვდეს, ორში გათხარეს და შვიანხს მგლის ორი ლეკვი და ორი გოგონა. ერთი მათგანი ორი წლისა იქნებოდა, მეორე კი — შვიდისა. გოგონები აღსაწარდელად მოათავსეს საბავშვო სახლში. იქ მათ შვარქვეს სახელები: უმცროსს — ამალა, ხოლო უფროსს — კამალა. ამალა ჩქარა გარდაიცვალა, კამალამ კი 1920 წლამდე იცოცხლა. იგი სინგის მულშივე შეთავაშურების ქვეშ იმყოფებოდა. კამალა დადიოდა ობზზე, მოძრაობის დროს ეყრდნობდა ხეებისგულუბსა და შობლის თავებს, სირბილის დროს კი — ხელისგულუბსა და ტერფებს. ასეთ მდგომარეობაში მყოფი იგი ადამიანზე სწრაფად გარბოდა. დღისით ოთახის კუთხეში მოცუტქულს ეძინა, ან კედელთან იჯდა, ხოლო როცა შესაღამოვდებოდა, ბაღში სვინობდა. წყალს ძაღლივით სლავადა, არ ქამდა მოხარულ ხორცს, მცენარეულ საქმელზე უარს ამბობდა, საქმეის მხოლოდ მიწიდან იღებდა.

მიუხედავად აღმწარდელთა ყოველგვარი ცდისა, კამალს „გადამინების“ პროცესი, თუ კი შეიძლება ასე ითქვას, მეტად ნელი ტემპით მიდიოდა. მხოლოდ მესამე წელს შემოო ფეხზე დადგომა. ეს მალა შეითხვევის აზრი და იცოდა ექვსი სიტყვა. შვიდი წლის შემდეგ ნორმალურად, ადამიანივით დადიოდა, მაგრამ სირბილით კვლავ დაობებული დარბოდა. მისი ლეკვიც კი ორმოცდახუთ სიტყვას არ აღემატებოდა.

კამალა შეეჩვია დამით მილს,

ემებდა ადამიანთა საზოგადოებას. ქამდა ხელით, სხადა ექიქი, მავალი რამ გონებრივი განვითარების მხრივ ოთხი წლის ბავშვის დონეზე იდგა. ჩვიდმეტი წლისა გარდაიცვალა.

• • •

მეცნიერებისათვის დიდად საინტერესოა მხეცების მიერ გამოკვებობა და გარდამილი ბავშვები. ამ ბავშვების არსებობა ერთნელ კიდევ დასტურებს იმ გარემოებას, რომ ადამიანის ცხოვრებაში უდიდესი, უზარმაზარი მნიშვნელობა აქვს პირობებისა და გარემოს გავლენას. აი, რატომ დაინტერესდნენ ამ მოვლენით პედაგოგები, ანთროპოლოგები და ფსიქოლოგები.

მხეცების მიერ გარდამილი ბავშვებმა ვერ შეიძინეს მხეცების ძალა და ენერჯია, ამავე დროს დაქპარეს ადამიანური ჩვევები. ადამიანის ფორმირება ხდება მხოლოდ ადამიანთან ურთიერთობაში, მასზე მთელი საზოგადოების აქტიური ზემოქმედებით. ყველა მისი მიდრეკილება, ისეთებიც კი, როგორიცაა — სიარული და მეტყველება, თავისი განვითარებისათვის თხოულობს აუცილებელ პირობებს, მაიჭუმლებელ მაგალითებს.

მხეცის ბუნებაში ნაპოვნი ბავშვების შესწავლა, მათზე დაკვირვება ერთნელ კიდევ გვარწმუნებს იმაში, რომ ბევრ ადამიანურ ჩვევას ბავშვი ითვისებს თავისი ცხოვრების პირველ წლებში.

თარგმნი ანდრო ლომიძის

ბ უ ბ უ რ ი

ნასადილევს პიტერეიტო პატარა რაზმი ერთ სოფელში შევიდა. თუმცა რის სოფელიც იყო ნამდვილი დანაცრეული ნასოფლარი. ქუჩის ორთავე მხარეს წანგრევებულა დაინახავდით. ბაღში ხეილი გაპარცეული და შემოტრუსული იღვავდა.

საკველ სამზარეულოს ურიკაზე ლიტენანტი იჯდა. ის ხან მუხლებზე გაშლილ რუკას უყურებდა, ხან ომის პირქუმ ნაკვალევს; თვალთ თითქოს რაღაცას ეძებდა. გარშემო სიცოცხლის ნიშნუქალი არ ჩანდა. მხოლოდ პეპლების გუნდი დაფეხფეხებდა უპატრონოდ მიტოვებულ ბოსტნებში ქენობსე-პარულ მზესუმზირასა და ყყაროს. ძლივს მოლასხებდნენ ვარისკაცები. მათი მტრიანი, ფერმტრიალი სახეების გამომეტყველება ამჟღავნებდა, რომ ძალიან დადლილიყვნენ.

სოფლის ბოლოს, იქ, სადაც გზა მახლობელი ტყისაკენ უხვევდა, ლიტენანტმა რაზმს შეჩერება უბრძანა. ჯარისკაცები თავიანთ უფროსს შეფთოებით შეაჩერდნენ. ლიტენანტი ურეიდან ჩამოხტა და ბანოქით მიდამო მოათვალიერა.

ამ ხანსოვლ შესვენების დროს, რაცა ჯარისკაცებს ოლოთი მონაშთული შემოდის შემზარადობა და სურვიანობა გასწორების საშუალება მიეცათ, პატრში ჩიტის სტენა გაიხმა. ეს, ყურთასმენის დაშტობი ბუბლბოლი გალობდა, მან დაარღვა ზაფხულის დღის მუდროცდა. წუთით ჩიტის სტენა შექვა. მერე უფრო მკაფიოდ გაიხმა. არამარტო ჯარისკაცებმა, ლიტენანტმაც კი ჩიტის გალობას შეაყრდნულა. შემდეგ ყველამ ისევ ბუჩქების შიშურა. გზის პირას აპოსულა ბუჩქების ტრტები რომ გადასწიეს, თხროლთან მგდომი ბიქი დაინახა.

ეს იყო ჩიკა, ქერათმიანი ბუქიტანთ მწვანე კურტაკი ეცვა, შიშველი ფეხებით თხროლში ჩვეულოდ მონდომებით რანდავდა რაღაც მარს.

— ბიქო, — დაუძახა ლიტენანტმა და თითოთი მოუხმო ბავშვს.

ბიქმა სამუშაოს ხელი უშვა, დანასაქაროდ გიბეში შეინახა, საშოსიდან ბურბუშულეები ჩამოიხორტვა. ცამეტე წლის ბიჭუნა ლიტენანტს მიახლოვდა.

— აბა მარვენო, — უთხრა ლიტენანტმა ლიტურად.

ბიქმა პირიდან რაღაც პატარა ნივთი გამოიღო, ნერწყვი მოწმინდა და ლიტენანტს გაუწოდა, თან ცისფერი თვლებში არ მოუშორებია მისთვის. ეს იყო უბრალო არყის ხის ქერქი.

— ყოჩაღ, ბიქო, ყოჩაღ, — თავი დაუქნია ლიტენანტმა და წუთით მის უემტრ სახეზე ღიმილი გამოიხატა. ეს ღიმილი იქვე მდგომ ჯარისკაცებსაც გადაედო. ყველა გააკვირვა ამ მუსიკალური ინსტრუმენტის სიმარტივემ.

— ენ გასწავლა?! — ახლა დილის გარშე კითხა ლიტენანტმა. — შე თვითონ, ბატონო, შემძლენა გუგულსაც...

ბიქმა გუგულსაც გააჯავრა. მერე ქვედა პირში ჩაიყრა სველი არყის ქერქი, ენა მიაჭირა და დაუსტუნა.

— სტენია ბიქო, შენ აქ მარტო ხარ? — ჩაეკითხა ლიტენანტი და კვლავ ბინჯული მიიტანა თვლებთან.

— არა, ჩვენ აქ ბევრნი ვართ, მაგრამ ისინი სულ ბედურები, ყვაფები და კაკები არიან. ბუბლული მარტო ერთი ვარ.

— შე, მაწანალა, — გააწყვეტინა ოფიცერი, — გაიგე რასაც გპითნები! ხალხი შენს მტერ არავინაა?! — არა, — უპასუხა ბიქმა, — რაცა სროლა ატყდა და აქაორობას ცეცხლი მოეძიდა, ყველანი აყვირდნენ: „მხეცები მოდიან, მხეცებიო“.

და სოფელი გაიკრიფა... — შენ რად არ გააქეცი? — მიხდოდა ერთი თვალი შექველად მხეცებისათვის. ერთობლქალაქში ფიყავი და ათ შურად

დიღზე იდლი კაცა მიჩვენეს, ხოსი ტოლა!

— სულელი უნდა იყო, — მიუბრუნდა თავიანთ ენაზე ჯარისკაცებს ლიტენანტი.

— ერთი ხს მოხარო, ბიქო, აი, ეს გზა იცო, ტყეში რომ მდის სურბანტისაკენ? გზოცა ასე ქვეა! — როგორ არ უნდა ეცოდოდ, ბატონო! — გულდაჯერება უპასუხა ბიქმა, — მე და პაპა მტაღუში იქითკენ დავდიოლით სათუჯაო, იქ ისეთი ქარყუამა იცის რომ, ორი თვის ქუეს ცოცხლად ჩაქვლავს. როცა შარშან ადიდებულმა წაღწა გიბირო მოშალა..

— კარგია, გეყოფა! თუ კი კარგად გაიგებ გზას, აი, ამას გაჩუქებ, — ლიტენანტმა ბიქს ასანთებო. — უჩვენა, — არადა — კისერს მოეგვიტეს!

რაზმი დაიძრა. ბიქი ლიტენანტის ურიკას გააყვა. ის წუთით არ სწყვეტდა სტვენას. ხან ბუბლულს აჯავრებდა და ხან გუგულს. გზაში რაც ბუჩქები შეხვედროდა, გადასწავდა. აგრავებდა და ისევ ფანტად გარჩებდა. როგორც ჩანდა, თავისი თავის მტერი არა აინტერესებდა რა.

ტყე გახსოვდა. გზა ჯერ ხშირ არკუნაში მიიკლავებოდა და მერე კვლავ მწვანით შემოსილ კორდს ათუჯა.

— აქ რას ამბობენ, პარტოანები არიანო? — დაინტერესდა ლიტენანტი.

ბიქს თვალი არ დაუხამაშებია, ისე უპასუხა.

— ეგთო აქეთ არ იცის. არის რძიანა, არის ქამა სოკო, არის მაქკორა.

რაკი დარწმუნდა, რომ ასეთთან ლაპარაკი გზმა არ დირდა, გერმანელი გაჩუმდა.

შეგ შუა ტყეში, ნორჩ და ხშირ ჩანდნარში, საიდანაც გზის მოსახვევი ჩანდა, ერთმანეთის გვერდით არმდენიმე მამაკაცი იწვა. იქვე ხეებზე თოფები მიყუდებინათ. ხანდახან თითო-ორილა სიტყვით თუ ვაგბასებოდნენ ერთმანეთს, გადასწავდნენ ხის ტატებს და თვალგაფაციცებით გასტყროდნენ გზას.

— გესმით? — კითხა ერთმა მათგანმა ახანაგებს, წამოიწია და იქითკენ მაპარკო ყური, საიდანაც ურუ ხმურში ბუბლული სორეული სტვენა ისმოდა.

— ხომ არ მოგჩვენენ? — იკითხა

ტ რ ა მ ვ ა ი

მეორემ იმანაც ყური მიუგლო, მაგ-
რამ ვერაფერი გაიგონა, ოთხი ხელ-
ყუბმარა კი მაინც გამოიღო ფუ-
ღუროდან და იქვე დაღო.

— აბა ახლა დაუგდე ყური?

ბულბულის გალობა სულ უფრო
მკაფიოდ მოისმოდა. იმან. ვინც
პირველმა გაიგონა გალობა, დათვლა
დაიწყო:

— ერთი, ორი, სამი, ოთხი...
რასმი ოცდაათორმეტი კაცისგან
შედგება... — წარმოთქვა მან და
კვლავ ყური მიაპყრო ბულბულის
სტვენას — ამ პარტიზანებისთვის
გასვებ ენას. უცტად გუგულის
ხმა გაიმა. — ორი ტყვიამუჭრე-
ვი! — თქვა პარტიზანმა.

წევრიანმა კაცმა, რომელსაც
წელზე ტყვიების ლენტე ერტვა, ხე-
ლი დახტაცა თოფს და ამხანაგებს
უთხრა:

დროა.

— იჩქარეთ! — თქვა მან, ვინც
ფრინველის ხმას უგდებდა ყურს. —
იქ გველოდებიან... მე და ძია სტე-
ფანე გავტარებთ და, როცა თქვენ
დაიწყებთ, შვენ ზურგიდან დაე-
ცხებთ. ბულბულის არ დაიფიწყოთ.
საწყალ ბიქს გუშინს აქეთ არაფე-
რი უქამია.

ცოტა ხანიც და, ნორჩ ნაწვარში
პიტლერელთა რასმი გამოჩნდა.
ბულბულის კვლავ გულმოდგინდ
სტვენდა, მაგრამ იმათვის, ვინც
იცოდა მისი გალობის ენა, ეს მხო-
ლოდ წინათ გადმოცემული ცნობე-
ბის განმეორება იყო.

როცა პიტლერელები პატარა გა-
ნაკაფზე გავიდნენ, ბულბულის გა-
ლობას ბუჩქებიდან ძალუმი სტვენი
გამოხმზაურა. ბიქსა ისკუბა და მა-
შინვე ტყის სისწირეს მიაშურა.

თოფების პათქმა დაარღვია სი-
ჩუმე და ფეხი მოუკვეთა ლეიტენ-
ანტის: თოფისათვის ხელის მოკე-
დივდა კი ვერ მოასწრო. მტერიან
გზაზე დაეცა. ტყვიამ დღესრლოა
ჯარისკაცების რასმი. პაერში კი
გაისმოდა ყვირილი, შუშახილი,
ბრძანების ხმები.

მაღე ტყემ იყურა. ქვიშიანი ნია-
დაილი გაიფლინა და მარცხებულ
დღუშანის სისხლით.

მეორე დღეს, სოფლის ბოლოს.
თხრილთან, თავის ამორჩეულ ად-
გილზე ისევ ის 13 წლის ბივი იჯ-
და და მორს რანდავდა. დროდა-
დრო დაბეჯითებით იცქირებოდა
შარავნისაკენ, თითქოს რადიკის
მლოდინი აქვსო.

ისევ გაისმოდა პაერში შესანიშ-
ნაიი მელოდია, რომელსაც შეტად
გაწაფული სმენაც კი ვერ გამოარ-
ჩევდა ბულბულის სტვენისაგან.

თარგმან თინათინ კოკლაბაძემ

განთიადზე მაღვიძებს
არა მამლის ყივილი
არამედ
ზარის ჩქარი წყრიალი
და ტრამვაის ყივილი.

მეშებს ხალათ-შარვალი
ტანთ აცვიით ლურჯები —
სხეიდან პირველ ვაგონში
მეშებს.

მა, მეორე ვაგონი
პირველს ასდევნებია;
სდუშან ჩინოზნიეები —
გაზეთს ჩამტერებიან.

სულ სხვა გახლავს მესამე —
ყაყანი და ქაქანი
შესეგვია ჩანთებთ
პატარების ამქარი

და ბორბლების ზრიალში
ისმის მათი გნისი —
რა შეთათი აქეთ, რა ყოფა!
ერთხმად იმეორებენ
ნიმატებს,
გამოკლებას,
გამრავლებას,
კაცოფას.

მსოფლიო ვერხული

ამ სიმღერას
საფერხულოს,
რომ მიძქრის და
ქვეყნებს ავსებს,
ეუძღვნი ფრანგებს,
ეუძღვნი ზანგებს
და საბჭოთა
ქვეყნის ბავშვებს...
ეუძღვნი თურქებს,
გერმანელებს,
ინგლისელებს,
ჩეხებს, შვედებს,
ჩინელებს და
ინდოელებს —
წითლებს.
ყვითლებს,
შავეებს,
თეთრებს...
აქ, კონგოს და
ბონგოს ბავშვებს.
იქ, ესკიმოსს
ბაწაუნისა. —
დათვის რყავში
გამოხვეულს.
რომ სძინავს და

არცა სძინავს...
ეუძღვნი ცხელი
ქვეყნის ბავშვებს —
ზამთარ-ზაფხულ
სადაც მზეა,
სადაც ბევრი
ხანანი და
სადაც ბევრი
შიმპანზეა...
სოფლებს და
ქალაქებს,
ბავშვებს — მთაში,
გარეშებს — ველად.
ერთი სიტყვით,
ერთი სიტყვით,
ამ სიმღერას
ეუძღვნი ყველას.
ვინც ჩაპკიდა
ერთუთს ხელი,
ვინც წრე შეკრა,
ბავშვებთ,
და ფერხული დაუარა
დედამიწის
გარეშით.

თარგმან მურმან ლეპანიძემ.

ქალრი ფილმიდან „მედოლის ბედი“

„მედოლის ბედი“

იშვიათად თუ მოიპოვება ჩვენში ისეთი ვინმე, რომელსაც მრავალჯერ არ გადაეკითხოს არკადი გაიდარის შესანიშნავი წიგნები. საბჭოთა კინოს ოსტატებმა უკვე არაგანა ხელი მოჰკიდეს გაიდარის ნაწარმოებთა ეკრანაიზაციას. ბევრ თქვენგანს ალბათ ახსოვს გაიდარის მოთხრობების მიხედვით გადაღებული ფილმები: „თემური და მისი რაზმი“, „ჩუქი და გეი“, „კვადრატეში“, ახლანაირად ეკრანზე გამოვიდა კინორეჟისორის ეისნოტის მიერ გაიდარის მოთხრობა „მედოლის ბედის“ მიხედვით გადაღებული იმავე სახელწოდების ფილმი.

ბავშვობა, რომელ თქვენგანს არ უოცნებია გვირობაზე, მაგრამ ბევრი თქვენგანი რატომღაც ფიქრობდა, რომ გვირობის გამოჩენა მხოლოდ ომისა და მძიმე განსაცდლის დროს შეიძლება.

ეს კი სრულებით ასე არ არის. ...ისმის დროის ხმა, ეკრანზე ჩნდება გაიდარის ხელთ დაწერილი სტრიქონები: „ეს წიგნი ომის შესახებ არ არის დაწერილი, მაგრამ აქ მოთხრობილი ამბები ომზე ნაკლებად სახიფათო და საშიში როდია“.

...და აი, ჩვენს წინაშე უშლება ამ ბავი, რომელიც მშვიდობიან დროს შეგნობვა ერთი შეხედვით უბრალო, რიგითი საბჭოთა პიონერს სტრიოვს (მის როლს დამაჯერებლად ასრულებს თქვენი თანატოლი სტრიოვა

იანისსკი), რომელიც ბოლოს გმირი ხდება.

სტრევის სახლში უბედურება მოხდა. მამამისს, რომელიც დიდ ქაზანში უფროსად მუშაობდა, მიანდგეს ინჟინერ გრაჩკოვსკის გამოგონების განხილვა და მისი წარმოების დანერგვა. ამასთან დაკავშირებით იგი დებულობს საიდუმლო პაქეტს, წერს პატაც ქარხნის დირექტორის სახელზე და ათავსებს მას საიდუმლო პაქეტში.

პაქეტი იკარგება. საიდუმლო პაქეტის დაკარგვისათვის ინჟინერ ბატაშოვს აპატიმრებენ. სტრიოვა ძალზე განიცდიდა ამას — ის ხომ სწორედ იმ დღეს აირჩიეს რაზმის უფროსი მედლიდ. რა სახეობი განწყობილება სუფთვდა გარშემო! ახლა კი...

განვლო ნახევარმა წელიწადი. სტრიოვას დღეინაცვალი ხელმეორედ გათხოვდა და ახალ ქმართან ერთად კავკასიაში წასასვლელად ემზადება. სტრიოვა არ მიეავთ თან — ბინას ხომ უნდა უთვალთვალოს ვინმემ.

მიმოდე ვანიცდის სტრიოვა მამასთან დაშორებას, იგი ხომ კეთილი მეგობარი იყო მისი ისინი ერთად დადიოდნენ სათევზაოდ და ერთად მღეროდნენ ძველ არამიულ სიმღერებს. მამა ხშირად უამბობდა მას საშოქალო ომის შესახებ, რომლის მოწაწილაც თვითონ იყო.

მამის დაპატიმრება თურმე მხოლოდ დასაწყისი ყოფილა უბედურებისა. მარტოდმარტო დაჩრქენილი სტრიოვა ვერ ამჩნევს როგორ ექცე-

ვა ცუდ წრეში. მას გარს ახვევია ქურდები და ბაცაცები, ფულის მოპოვებაზე ბიჭები; მასთან მეგობრობს „გაიძვრა“ იურკა. ისინი ბატუებენ სტრიოვას, ართმევენ ფულს და ბოლოს ჯაშუფსაც შეგზავნიან მის ბინაში, რომელიც ვალენტინას ძმად — „ძია ვასიად“ ასაღებს თავს. სინამდვილეში ეს კაცი გაიძვრა და მოქნილი, ოსტატურად შენიღბული ხალხის მტერია.

რამდენიმე ხნის შემდეგ სახლში კიდევ ერთი უფნობი „მოხუცი იაკობი“ მოდის, რომელსაც „ძია ვასია“ ჩააუვივლად და ძველ კატორღელად წარმოუდგენს სტრიოვას.

„ძია ვასიამ“ შეიტყო პაქეტის ამ ბავი. მისთვის ეს მოულოდნელი და დიდი მონაპოვარი იყო. გადაწყვიტა წაეღებინა კიევიში, დაუხლოდეს გრაჩკოვსკის და მოიტაცოს ნახაზე. ბი „გამოვიყენებ ბავშვს“, — ფიქრობს ის და სტრიოვა კიევიში მოყავს. კიევიში იგი ოსტატურად ახერხებს სტრიოვასა და ინჟინერ გრაჩკოვსკის შვილის სლავას დაახლოებას.

სტუფედება მტერი. საბჭოთა ინჟინრის გამოგონება მისთვის ხელმიუწვდომელია, რადგან გრაჩკოვსკი ინტელექტუში მუშაობს და ნახაზეც იგი აქვს შენახული. ხელაღს რა, რომ გვემა ჩიქნა, მტერი განაზრახავს მოკლას ინჟინერი გრაჩკოვსკი, რომელიც უფოს გასკვა კურორტზე.

ბუნდოვანი ექვი აჰამდევ არუხუბი და სტრიოვას, მაგრამ მტერი მან მთელი თავისი სახით მხოლოდ მაშინ დაინახა, როდესაც გაიგო მისი ვერაგული განაზრახვა.

რადაც არ უნდა დაუჯდეს, სტრიოვა წინ უნდა აღედგინა მტერს! ეს მისი მავალეობაა, მისი ვლია სამშობლოს წინაშე. მიეძვესტლანელი მედლიდ სამკვდროსასიცოცხლო ბრძოლაში ებრება ვერაგ მტერთან. ამ შეტაკებაში იგი მიმოდე დაქირული ცეცმა, მაგრამ მტერს საშუალებას არ აძლევს დეიგლოს, გაეცქეს სასხვაგორს.

...ზავდების შვიანი დღეა. ქრილობის შემდეგ დასუსტებული სტრიოვა ბაღში ისვენებს და უტყობს თუშეცა ხომ არ ეჩვენება — მოდის მამა... პაქეტის ისტორია გამოირკვა და იგი გაათავისუფლეს. ეკრანზე მოჩანს ორი მეგობარი, ორი ბედნიერი ადამიანის სახე.

ასეთია ამ მიმშვედელი, ამაღელვებელი ფილმის შინაარსი.

აუტლებლად ნახეთ ეს ფილმი, ბავშვებო!

ლ. ჟღინტი

მოკლე ჟველაფერი

ქველი ჩხულები

რეპიანთა დღევანდელი ჩვეულება — შეხვედრის დროს ხელის ჩაბრათვა, შორეულ წინსულში წარმოშობა, მრავალი ათასეული წლის წინათ, როდესაც ჩვენი შორეული წინაპრები გახულ ტყეებსა და თვალწყდუნელ მინდვრებში მონადირეობით ირჩენდნენ თავს, ცხოვრება მშობე, ზიდავებით სავსე იყო და აღმანიებს შორისაც გამუდმებული მუღლი და პრაქოლო მიმდინარეობდა. ამიტომ, როდესაც ირი უტყნობი ერთმანეთს ხრდებოდა, ისინი შორიდანვე აცვირდებოდნენ ერთმანეთს, შემდეგ, იმის დასადასტურებლად, რომ ურთიერთსადმი კეთილი განზრახვა ამოქმედდებათ და ქვა ან სხვა რაიმე იარაღი არ ჰქონდათ ხელში, მარჯვენა ხელს გაშლიდნენ, მეთხალვადებოდნენ ერთმანეთს და ხელს კარგად გაუსინჯავდნენ.

ათასეული წლებმა განვლია მის შემდეგ, მაგრამ დღესაც, გაშლილი ხელი და ხელის ხელზე შეხება — მორთმევა პატრიარქებისა და კეთილი განზრახვის გამოხატული ჩვევა საზოგადოებაში.

ფოლკლორ ეტაპშია წარმოშობილი კულტურული კაცობრიობის დღევანდელი წესი — შენაშობი შეხების ან ნაცნობთან შეხედრისას ქულის მოხდა, იმ შემთხვევაში და სამომ საუფუნეებში, როდესაც ყოველი უტყნო შეიძლება მხარტყელი ან მტერი გამომდგარიყო, კარის ზურგზე გადმოსული, ან გაზუშ შემთხვევით შეხვედრილი პირი მუხარხის იხილდა, თავს შოშვილს — დაუცველს სტოვებდა და ამით თავის ერთგულებასა და კეთილ განზრახვას ამჟღავნებდა.

ასე შემთინახა ხალხში ეს ძველი ჩვეულებანი, რომლებიც სახეშეცვლილი დღეს საქციენოდ არის ბეჭატებული.

დასლოებით 70 წლის წინ, სპორტსმენი ვინმე, გვარად შერეული, იმყოფებოდა ავსტრალიაში, იქ მან ყურადღება მიამჩია ავსტრალიის მან შენაშობა, რომ ეს ცხოველი გადაბტობის წინ დაბლა იხრებოდა, შემდეგ უეცრად მოსწყდებოდა ნიწის და ევებრთელა ნაბტობს აყეთებდა. ცნობისმოყვარე სპორტსმენმა ისიც შეამჩნია, რომ ავსტრალიაში უფრო დაბლა იხრებოდა, მით უფრო შორ მანძილზე ტბტობდა. შერეულმა გადაწყვიტა ეს თავისი დაკვირვება მიკულ დისტანციაზე სირბილში გამოეყენებინა. და იმ რაიცა იგი მორიგ შევიბრებდა, ავსტრალიის მსგავსად დადასტურებდა, მსაჯებმა მოსთხოვეს მისართი.

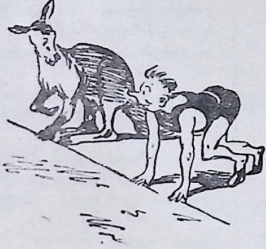
თავებს აშხადებენ. ამ ნაყოფისგანვე იღებენ ყვითელ საღებავს. ეს ორიგინალური ნაყოფი ძალიან ხეებზე ახრდება, რომელსაც განიერი საჩრდილოები გვიჯვრებიან დალი, წითელი ყვავილები აქვს. მათი ციკლებს ასეუ „ძებვის ხეს“ უწოდებენ.

ნაყოფის დამწიფებისას ამ ქვეყნის მონადირე მომგზავრებთან ხვეების სამებნელად და მუქმუყამე მწკრივან ფოთლებში ჩამოკიდებულ „ძებვის“ ჰკრეფენ. აგრეთვე ამობრუნ ქერტს. ქერტისაგან რეგეპტიზმის და გველის ნატენის სპინალდგო წამალს აშხადებენ. გარდა ამისა ქერტს აშობუნ, ეჭვავუნ და უხრნელს ჰქრილობას აყრიან.

გამკამბული ხი

არალის ზღვის სამხრეთ-აღმოსავლეთით, მდინარე სირ-დარიასა და აშუ-დარიას შორის კიზილ-კუმის უღბანის ქვესა ყრია.

ყაზახეთის მენიერებათა აკადემიის გეოლოგიური ინსტიტუტის ექსპედიციამ დასკვნა, რომ რამდენიმე მილიონი წლის წინ ამ უწყლო უღბანის ადგილს ყოფილა მუწუნე ტყეები, რაც მტკიცებდა იმით, რომ ნაშოფია მთელი რიგი გამკამბული ხეები, ერთი მათგანი, წონით ერთ ტონამდე, ჩანოტანილი აღმოატყში. მისი სიგრძე 263 სანტიმეტრია, სიგანე — 160. მიუკალისტების დაკვირვებზე მიუხედავად მილიონი წლების განმავლობაში.

ზისთეთს თავი დანებებინა. ერთმა მათგანმა ვერსილიად კი შენიშნა, რომ შერეულს სირბილი უწყეს და არა მიწაზე ხოხუაო. მუხუბდავად ასეთი დატყნისა სპორტსმენმა მაინც თავისი გაიტყნა. დამსწრენი მალთან გაიკებულნი დარჩნენ, რაიცა იგი ყველაზე სწრაფად მოსწყდა სტარტის და ასევე იველაზე აღრე გაიბრინა დისტანცია. ამის შემდეგ გაზუბტებში წერდნენ: თმცეა შეხვედრულმა სტარტზე... წითერხილია, მტერამ იგი მაინც ბირველი მთელი ფინშთან.

ასე „წაფოტობლებით“ იწყებს ახლა სირბილს, ავსტრალიის მსგავსად, მსოფლიოს ყველა სპირტსმენი.

„ძინვის ხი“

საფრანგეთის ვეგეტორულ ჯგირიკში, ბელგიის კონგოსა და აფრიკის ბაზრებსა და სოფლებში ყურადღებას იმყრობს მქნვერ მსგავსი ორიგინალური ნაყოფი. ადგილობრივი მცხოვრებნი მისგან ფრეგებებს, ღრუმტლებს და სხვადასხვა მოსართ.

ქინზუკუ და სკინინტი

ასეთი სათათრო უსათუოდ გააკვირებს მკითხველს. სპირტიტი — მოკლე დისტანციაზე სირბილს ნიშნავს, და მართლაც, რა საერთო უნდა იყოს ავსტრალიისა და სპირტიტი შორის?

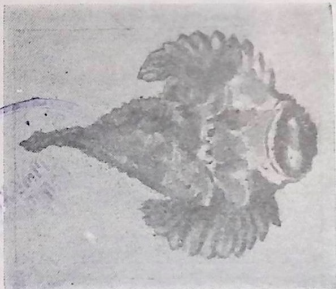
თ ა ვ ლ ის ბ ა ლ ა ს ი

როცა პარაგვაის უსაზღვრო მიწ-
დებები მწვანე ხალჩით დიდფარება,
გურანის ტომის ანდოელი ქალები
მოწვეულ კალათებს აიდებენ და მი-
დიან ბალახისა და ფესვების შესა-
გროვებლად. ისინი განსაკუთრებით
აფასებენ მაღალ მცენარეს, რომელ-
საც წებოვანი ფოთლები და თეთრი,
წითელვარა წვრილ-წვრილი ყვავი-
ლები აქვს. ეს თავლის ბალახი, ანუ
სტევია, როგორც მას სწავლულები
უწოდებენ.

ს კ ო რ კ ა ნ ა

ავსტრალიაში, ზღვის სანაპიროზე
ზინადრობს შხამიანი თევზი, სკორპ-
ენა. სკორპენას შემჩნევა მეტად
ძნელია: იგი ფერს იცვლის მის გარ-
შემო მყოფი საგნების ფერების მი-
ჯედით — ზან ყავისფერია, ზან
რომწიწანო. ზღვის უაუტცევისას
სველ შლამში იძალდება და იქ რჩე-
ბა ზღვის შემდეგ მოქცევაზე.

თევზის ზურგი დაფარულია გამქ-
ლე და მეტად მკვრივი ეკლემით,
რომლის ძირებში კანქვეშ ვაზლადე-
ბული შხამით სავსე ჯირკვლებია.
საკმარისია დაბოჯონ სკორპენას,
რომ ეკლები შეეცობთ ფეხში და
შხამი მყისვე ხვდება ტრილობაში.
ადამიანი მშინდევ გრძობს ძლიერ
ტყვილს, ხშირად ცნობიერებდასა
პკარავს, ფეხი უსივდება და თუ
უმალ არ აღმოუჩინეს საჭირო დაბ-
მარება, ტანჯვით კვდება.

ადგილობრივი მკვიდრი იტყურენ
სკორპენას, აცილებენ შხამიან ჯირ-
კვლებს და სჭამენ.

პ. ი. ი. ნ. ე. კ. რ.

შ ი ნ ბ ა რ ს ი

გ ხუბულური — საბჭოთა არმია — ხალხის არმია (წერილი)	2
აკაკი გეწაძე — სამისო (ლექსი)	4
ოენგიზ გოგლაძე — კარგი ანანაგობა (მოთხრობა)	5
კარლო კლაძე — შხაუნა წვიმის დანაშაული (პოემა)	8
ს. იორაშვილი — „პირატი“ (მოთხრობა)	10
ჯ. ენუქიძე — ჩვენი სასახლე (ნარკვევი)	15
რა ეიკი თხოთ	20
გენადი მაშლინი — განი (ლექსი, თარგმნა შოთა ჩანტლაძემ)	20
აკაკი ხორავა — ახალი მეგობრები (მოგზაურობის შთაბეჭდი- ლებანი)	22
ნ. აკიმუშაინი — ბავშვები მხტის ბუნაგში (ნარკვევი, თარგმნა ან დრო ლომიძემ)	26
პიატრას ცვირა — ბულბული (წიგელი, თარგმნა თინათინ კობლაძემ)	28
ჯანი როდარი — ტრამვაი, მსოფლიო ფერხული (ლექსები, თარ- გმნა მურმან ლეგანიძემ)	29
ლ. ჟღერტი — „მედლოის ბედი“ (წერილი)	30
მ. კლდე ჟველაფერხე	31
გასართობი	3

გარეკანის პირველ გვერდზე — „კარნავალი პიონერთა სასახ-
ლის ბაღში“ — ნახ. გ. თოიბაძისა; გარეკანის მეორე
გვერდზე — სახალხო და დემოკრატიული რესპუბლიკების
აღმშენი.

უქრნალ „პიონერის“ რედაქცია გადვიდა ახალ ბინაზე:
თბილისი, პლეხანოვის პროსპექტი № 91.

რედაქტორი რევაზ მარგაიანი

ს არ ე და ქ ც ი ლ კ ო ლ ე გ ი ა : რ. ე ლ ა ნ ა ძ ე, გ. ვ ა რ ლ ო ხ ა ნ ი ძ ე, რ. თ ა ბ უ ჯ ა ვ ი ლ ი,
ჰ. ლ ე ბ ა ნ ი ძ ე, (პ. მ. გ. მ დ ი ე ნ ა), მ ა რ ი ჯ ა ნ ი, გ. ფ ო ც ი შ ვ ი ლ ი (ს ა მ ბ ა ტ რ ო რ ე დ ა ქ ტ ო რ ი),
ე. ქ ა რ ლ ი შ ვ ა ლ ი, გ. მ ა ტ ზ ე რ ა შ ვ ი ლ ი, ბ. შ ე ლ ი ა, ვ. ქ ე ლ ი ძ ე.

რ ე დ ა ქ ც ი ა შ ი შ ე მ ო ს ლ უ ი მ ა ს ა ლ ე ბ ი ა ვ ტ ო რ ე ბ ს ა რ უ ბ რ უ ნ დ ე ბ ა თ **ფ ა ს ი 2 მ ა ნ .**

„**ПИОНЕРИ**“ Ежемесячный детский журнал Центрального Комитета ЛКСМ Грузии. **მაისი, № 5 1956.**
Тбилиси, П. Куханова, 91. რედაქციის მისამართი: თბილისი, პლეხანოვის პროსპ. 91 ტელ. 3—81—85. **საბლიტგამი.**

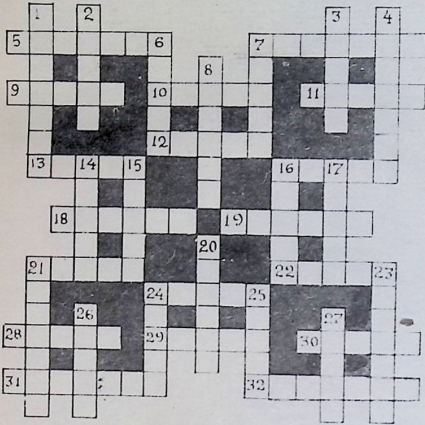
უფ 02694 ტირაჟი 15.000, ხელმოწ. დასახ. 21/IV გამოც. შტეკ. № 197, სტამბის შეჯვ. № 375, პოლიგრაფთომბინატი „კომუნისტი“.

ბასართობი

კ რ მ ს ვ ზ რ დ ი

ვ ე რ ტ ი კ ა ლ უ რ ა დ :

1. სახელმწიფო აზიაში, 2. სამხედრო ნადავლი, 3. ქალაქი უკრაინაში, 4. სახელმწიფო ევროპაში, 6. ღვინური გაზეთი, 7. ქალაქი საფრანგეთში, 8. პატარა სახელმწიფო ევროპაში, 14. სახელმწიფო აზიაში, 15. კუნძული იონიის ზღვაში, 16. ქალაქი ესტონეთში, 17. მოქმედი პირი ვ. სკოტის რომანში „აივენგო“, 20. ანერგიული მოქაღრავე, 21. იტალიის ყოფილი კოლონია აფრიკაში, 23. სახელმწიფო აზიაში, 24. საფრანგეთის ნავსადგური, 25. კურორტი შვეი ზღვის სანაპიროზე, 26. ცივი იარაღი, 27. კუნძული ვესტ-ინდოეთის არქიპელაგში.

ვ მ რ ი ზ მ ნ ტ ა ლ უ რ ა დ :

5. სახელმწიფო ევროპაში, 7. ევროპის სახელმწიფოს დედაქალაქი, 9. ტკივილის დამაყუჩებელი საშუალება, 10. მსოფლიოს ერთ-ერთი წყალუხვი მდინარე, 11. ძველი სასროლი იარაღის ნაწილი, 12. დადებითად დამუხტული ელექტროდი, 13. ტროპიკული აფრიკის ფრინველი, 15. საწვავი ნივთიერება, 18. თევზი, 19. კუნძული მალაის არქიპელაგში, 21. მოქმედი პირი ბიჩერ-სტოუს „ბიძია თომას ქოხში“, 22. მხარე სსრკ-ში, 24. ევროპის სახელმწიფოს დედაქალაქი, 25. მატერიის

ნაწილაკი, 29. მდინარე ევროპაში, 30. ქალაქი ვიეტნამში, 31. ჩაის კულტურით განთქმული კუნძული ინდოეთის ოკეანეში, 32. სახელმწიფო ევროპაში.

თბილისის 55-ე სკ. მოსწავლე მ. იმნაიშვილი

ბამოცანები

1.

ის რომ მხოლოდ შენ გეკუთვნის, ყველა გეთანხმებით; მაგრამ შენზე უფრო ხშირად ასხენებენ სხვები.

2.

თუ კი კარგად მოისაზრე, სწრაფად მიმოხედები, — აბა, მითხარ, სად არიან წყლის გარეშე ზღვები?

მ. ამირანაშვილი

პასუხები ჟურნალ „ჰიონარის“ № 4-ში მოთავსებულ ბასართობზე

პასუხი ამოცანაზე „ქედლის საათი“:

საათმა პირველად 12 საათსა და 30 წუთზე დარტყა.

პასუხი ამოცანაზე „სად დამსვამთ მხმადარქ?“

მხედარი უნდა იყოს ა1-ზე. შემდეგ იგი იყვანს e2—c1, f3—d4—e2—e3—d1—e3—f1—d2—e4—f2—d3—f4.

პასუხი მათემატიკურ ამოცანაზე:

1, 3, 9 და 27 კილოგრამიანი გირების ჯამი უდრის 40 კილოგრამს. ამ გირებით აწონეს ერთიდან ათამდე კილოგრამი.

პასუხი ბამოცანებზე:

1. კალამი, 2. წისკვილის ქვა.

პასუხი ამოცანაზე „ჩიტები და ტოტები“:

3 ტოტი და 4 ჩიტი.

6.9/79

საქართველო
სტრუქტურის

